

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
22. JAN.
1992
Letnik XLVI.
Štev. 3 (2638)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 8 šil.
100 tolarjev
P. b. b.

T. Ogris prvi predsednik DS

Na ustanovnem zborovanju Delovne skupnosti „Avstrijske narodnosti v SPÖ“ je bil za njenega prvega predsednika izvoljen pedagog prof. Tomaž Ogris. Delovna skupnost bo znotraj stranke imela status strokovne organizacije. Ustanovnega zborovanja se je udeležil tudi predsednik stranke dr. Peter Ambrozy.

Postavljeni temelji za moderno ZSO!

Korenite spremembe v vodstvu, M. Sturm zamenjal F. Wieserja

Na sobotnem občnem zboru Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v Delavski zbornici je prišlo do korenitih sprememb na čelu te osrednje politične organizacije koroških Slovencev. Delegati so za novega predsednika s prepričljivo večino izvolili dosedanjega tajnika dr. Marjana Sturma (nasprotni kandidat je bil dosednji podpredsednik Franc Kukovica), predsednik dipl. inž. Feliks Wieser, ki je vodil organizacijo deset let, ni več član odborov. Z izvolitvijo novega vodstva (na sliki z leve: podpredsednica Sonja Wakounig, tajnik Mirko Wakounig, podpredsednik Franci Zwitter ml., blagajničarka Geli Schellander in predsednik Marjan Sturm) so bili postavljeni temelji za novo moderno, odprto in nadstrankarsko ZSO. Več na 2., 3., 4 in 5. strani.

Vranitzky: „Slovenija in Hrvaška nimata mesta v pogodbi“

Avstrijski zvezni kancler dr. Franz Vranitzky meni, da novi državi Slovenija in Hrvaška „nimata mesta“ v Avstrijski državni pogodbi, hkrati pa je poudaril, da ni vzrokov za skrb glede zaščite manjšin v Avstriji.

Avstrijski kancler je še dejal, da ima Avstrijska državna pogodba le pet glavnih podpisnic, to so zavezniške sile ter sama Avstrija. Šele potem so pogodbo sopedpisale še nekatere države, med njimi tudi Jugoslavija.

Pogoj za to pa je bilo članstvo v OZN z 8. majem 1945, zato Slovenija in Hrvaška ne moreta biti vključeni v pogodbo.

Državna pogodba sporna točka med Avstrijo in Slovenijo...

Sedaj že mednarodno priznana samostojna in suverena država Slovenija želi biti tudi v prihodnosti zaščitnica pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in na Štajerskem, kot je bila doslej bivša Jugoslavija kot soped-

pisnica Avstrijske državne pogodbe.

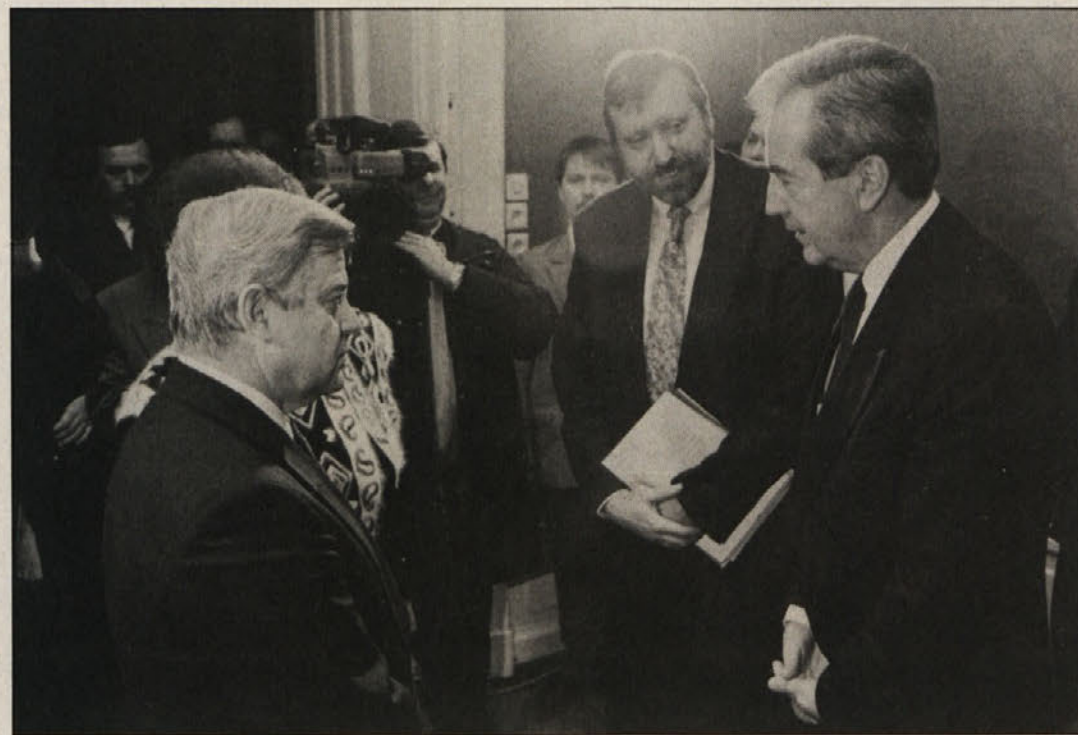
To pričakovanje je slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel izrazil svojemu avstrijskemu kolegu dr. Aloisu Mocku, ki se je preteklo

soboto mudil na uradnem obisku v Ljubljani. Rupel je s tem v zvezi dejal, „da ima Slovenija svoje mesto v avstrijski državni pogodbi“ in Mocku predlagal, da bi v načrtovanih meddržavnih pogovorih strokovnjaki s področja človeko-

vih pravic in za pravna vprašanja obravnavali vse meddržavne pogodbe, ki jih je v imenu Slovenije podpisala Jugoslavija, na primer tudi Avstrijsko državno pogodbo.

Mock je v zvezi z nasledstvom pri meddržavnih sporazumih med Avstrijo in bivšo Jugoslavijo menil, da to ni kar avtomatično, pokazal pa je pripravljenost, da se „o tem in onem opravijo razgovori“, kancler dr. Franz Vranitzky (glej članek levo) pa je v ponedeljek izjavil, da Slovenija in Hrvaška „nimata mesta v pogodbi...“

Zahteva Slovenije, da bi postala novi podpisnik meddržavnih pogodb z Avstrijo, konkretno tudi državne pogodbe iz leta 1955, v kateri so zajamčene pravice koroških Slovencev, je izzvala živčne in agresivne reakcije, predvsem na Koroškem. Kot prvi je želji Slovenije nasprotoval Haider. Ponovno je zahteval enostransko razveljavitev ADP s strani Avstrije, hkrati pa je zahteval pravice za „avstrijsko manjšino“ v Sloveniji. Osebnost je napadel predsednika predsedstva Slovenije, čes da je „prikriti komunist“ in s podobnimi njemu lastnimi izjavami.

Avstrijskega zunanjega ministra dr. Aloisa Mocka (na sliki z zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom) je v Ljubljani sprejel tudi predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan (levo)
slika: W. Fritz

Govor dr. Marjana Sturma

ZSO razvijati v sodobno, odprto organizacijo!

Občni zbor naše organizacije je priložnost, da kritično in samokritično pogledamo nazaj, še bolj pomembno pa je, da načrtamo delo za naprej.

V preteklih letih smo bili priče velikih sprememb, tako v naši narodni skupnosti kot tudi v merilu svetovne politike.

Dovolite, da se na kratko zadržim pri politiki ZSO oz. pri politiki slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Ko smo spomladi l. 1988 imeli naš občni zbor, smo že slutili, da bodo naša prizadevanja proti ločevanju v šolah zaman. Avstrijski parlament je proti volji večine koroških Slovencev, predvsem pa proti volji strokovne avstrijske javnosti sprejel zakon, ki v tendenci ločuje otroke po jezikovni pripadnosti. Rad bi spomnil, da je nad 100 avstrijskih organizacij, domala vse avstrijske univerze, lektorska konferenca, razni odbori Evropskega sveta, Evropski parlament, svetovno učiteljstvo združuje FIAl in še bi lahko našteval, zavzelo jasno stališče proti ločevanju v šolah. Kljub temu je avstrijski parlament ta zakon sprejel, na žalost tudi ob podpori Zelenih.

Medtem ko je domala celotna narodna skupnost aktivno sodelovala v političnem boju proti ločevanju, je odločitev avstrijskega parlamenta junija 1988 prinesla v naše vrste diferenciacijo in postopoma tudi dva koncepta. Narodni svet koroških Slovencev se je odločil za pragmatično pot, več ali manj sprejel ločevanje v šolah, medtem ko je ZSO še naprej do danes zagovarjala skupno vzgojo naše in nemško govoreče mladine.

Po odločitvi parlamenta se je ZSO odločila za pravno pot. Tako politično, moralno kot tudi materialno je podprla pritožbo celovških staršev pri ustavnem sodišču. Brez pretiravanja lahko trdimo, da je bila odločitev ustavnega sodišča dec. 1989 revolucionarna, saj zdaj omogoča dvojezični pouk tudi v Celovcu in, če je 7 prijav, celo zunaj naseljenega območja koroških Slovencev.

To, kar je bilo pred leti še iluzija, je danes mogoče: Nad 100 otrok sedaj obiskuje dvojezični pouk v Celovcu in to v Mohorjevi šoli in v javni dvojezični šoli.

Kakšna je torej bilanca šolske debate?

Strokovno oceno novega šolskega modela bodo dali učitelji, pedagogi in znanstveniki. Politično pa je iz te razprave največ iztržil Haider, ki je zatem zmagal na deželnozborskih volitvah in zdaj po istem vzorcu razširja svoj vpliv po vsej Avstriji. Ali drugače povedano: socialdemokratski in ljudski stranki in v določeni meri tudi Zelenim to, da so v šolskem vprašanju klonili pred nemškonalnimi silami na Koroškem, ni prineslo nič.

Koroškim Slovincem je tak konec šolske razprave prinesel hudo diferenciacijo in malodušje. NSKS je svoj pragmatizem utemeljeval s tem, da je dosegel TV-oddaje v slovenščini, znatno zvišanje finančne podpore od zvezne vlade. Prav gotovo je nekaj res, namreč, da je bila zvezna vlada pripravljena pristane k ločevalnemu modelu prav zaradi hude strokovne kritike iz Avstrije, a tudi iz mednarodnih formov, tudi konoritari.

Spomnim se še, kako je tedanja ministrica Havličkova ob frankfurtskem knjižnem sejmu l. 1988 na tozadevno kritiko nemških pisateljev odgovorila, da šolski zakon pač ne more biti tako slab, če je nanj pristal tudi del kor. Slovencev.

Na drugi strani pa je treba tudi vedeti, da je npr. ORF zaradi mednarodne prakse bil prisiljen uvesti oddajni čas za zdomce in tujske delavce in je pač ta čas na Koroškem oz. Gradiščanskem namenil koroškim Slovincem oz. gradiščanskim Hrvatom, v ostalih zveznih deželah pa zdomcem in tujskim delavcem.

Seveda odobravamo in pozitivno ocenjujemo TV-oddaje v slovenščini, vedeti pa moramo, da so predvsem mednarodna praksa in večletna prizadevanja nas vseh in tudi K. Smolleja prispevala svoje, da je ORF začel urejevati to vprašanje.

Narodni svet

Diferenciacija med koroškimi Slovenci se je izrazila tudi v oprašanju vstopa v svet za slovensko narodno skupnost na Koroškem. Medtem ko je ob sprejetju zakona o narodnostnih skupinah l. 1977 tedanji predsednik ZSO dr. Franci Zwitter

ter menil, da bo vendar treba vstopiti v svet – in je bil zaradi tega deležen hude kritike v vrstah ZSO in NSKS (avtor brošure Das Volksgruppengesetz eine Lösung? dr. Pavle Apovnik je celo napisal, da se narodna skupnost, ki sprejme tak zakon, sama predaja). Narodni svet se je odločil za vstop v svet, medtem ko je ZSO še naprej vztrajala pri odklonilnem stališču. Na zadnjem občnem zboru smo o tem tudi sklepali. Navsezadnje je tudi ZSO pod pritiskom vstopila.

Iz današnjega vidika moramo ugotoviti sledeče:

1) Dveletna praksa sosveta je dokazala, da razen v vprašanih večje finančne dotacije (ki jo še kako potrebujemo), svet do danes ni premaknil nič bistvenega. Celo soglasni sklep o dvojezičnih vrtcih na Koroškem med politiki ni učinkoval.

2) Samokritično pa moramo ugotoviti, da s strani ZSO ni bilo pametno toliko časa vztrajati pri odklonilnem stališču, saj bi nam moralo biti že prej jasno, da v trenutku, ko ena organizacija izrazi pripravljenost vstopiti v svet, sami pritiska z Dunaja ne bomo izdržali.

3) Slovenska narodna skupnost je z vstopom v svet dejansko izgubila na političnem pomenu in danes v avstrijski notranji politiki pomeni veliko manj kot prej. Seveda so za ta razvoj odgovorni tudi še drugi faktorji.

4) V danih političnih razmerah pa je svet kljub vsem slabostim še edini forum, kjer vse komponente kor. Slovencev ter predstavniki večinskih strank enakopravno sodelujejo. Zato smo v svetu predlagali, da sami izdelamo novelizacijo zakona, da bo pač ustrezal našim predstavam.

Nadstrankarska ZSO

V zadnjem mandatnem obdobju sta na našo organizacijo vplivala še dva dogodka: deželnozborske volitve l. 1989 in demokratične in večstrankarske volitve v Sloveniji l. 1990.

ZSO se priznava k svojemu nadstrankarstvu, ker pač izhaja iz prepričanja, da so koroški Slovenci idejno-

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je v soboto stopila v novo obdobje svoje zgodovine. Na občnem zboru v Delavski zbornici v Celovcu so se delegati iz vseh krajev dvojezičnega ozemlja izrekli za korenite spremembe tako v vodstvu organizacije kot tudi v koncepciji politike v prihodnosti, ki naj bi ZSO privedla do sodobne, odprte, demokratične in nadstrankarske narodnopolitične organizacije koroških Slovencev. Dosedanji tajnik dr. Marjan Sturm je zamenjal dolgoletnega predsednika dipl. inž. Feliksa Wieserja, v najožje vodstvo pa so bili izvojeni novi angažirani odborniki.

Odkrita razprava, velike spremembe, – novo vodstvo!

Piše Ivan Lukan

Novo vodstvo ZSO čaka veliko dela, saj je organizacija, ki je predvsem v zadnjih letih iz raznovrstnih vzrokov zašla v hudo krizo, treba vrniti ne le družbeno in narodnopolitično težo, kot jo je imela, marveč jo tudi prilagoditi zahtevam in izzivom sodobnega časa. „Prihodnji meseci bodo zato poleg reševanja organizacijskih in finančnih problemov namenjeni predvsem temeljiti razpravi o novi programski usmeritvi ZSO, tako da bi že jeseni letos na izrednem občnem zboru sprejeli nov, v multikulturnost usmerjen program. Z njim pa naj bi se pričelo tudi novo poglavje v politiki koroških Slovencev glede odnosov tako znotraj slovenske skupnosti kot tudi do večinskega naroda na Koroškem.“

Visoka udeležba

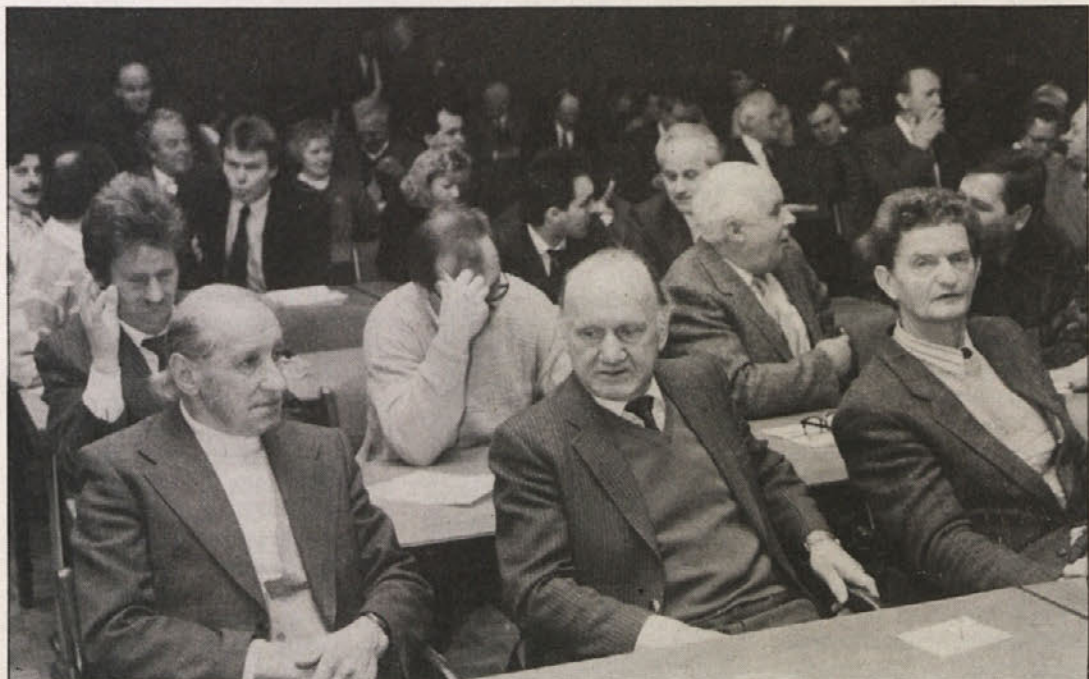
Številna udeležba delegatov na občnem zboru – od 160 vabljenih jih je bilo navzočih 125 – ter častnih gostov iz Avstrije, Koroške in Slovenije je že ob otvoritvi potrdila velik pomen Zveze slovenskih organizacij na podiju političnega dogajanja tako na Koroškem kot tudi v celotnem alpe-jadranskem prostoru. Navzoči so bili klubski predsednik ljudske stranke v deželnem zboru Wurmitzer,

Častni gostje iz Slovenije in Slovencev v Italiji.

(Dalje na 4. strani)

poro ZSO staršem, ki so se borili za ustanovitev javne dvojezične šole v Celovcu, Ludvik Ogris pa je napovedal svoj odstop kot podpredsednik ZSO, ker ga je SPÖ imenovala za novega člana stranke v sosvetu.

Dramatičen je bil poziv Franca Černuta obema osrednjima organizacijama, naj v življenjskih vprašanih slovenske narodnostne skupnosti najdeta skupni jezik. „Ne smemo postati grobokopi svojega naroda“, je svaril podpredsednik Zveze slovenskih izseljencev in tako ZSO kot NSKS pozval, naj se zavedata svoje odgovornosti do svojega naroda.

Dr. Mirko Messner, katerega je Wieser imensko kritiziral, je delegatom pojasnil svoje zadržanje v sosvetu. Dejal je, da je v tem organu glasoval proti predlogu članov NSKS za takojšnje priznanje Slovenije, „ker je bilo besedilo preveč rasistično“. Marko Wieser iz Slovenjega Plajberka pa je kritiziral odpoved letošnjega Slovenskega plesa (odpovedan je bil zaradi vojne na Hrvaškem – op. uredništva) ter menil, da Sloveniji grozi ponemčevanje.

V razpravo se je vključil tudi minister dr. Dular, ki je zavrnil kritiko dr. Sturma, češ da nova oblast v Sloveniji protežira en del koroških Slovencev in poudaril, da ni „mehaničnega zapostavljanja“. Ponovno se je izrekel za

skupno reprezentativno zastopstvo koroških Slovencev, v svojem diskusijskem prispevku o multikulturalnosti pa je zavzel ozko, nacionalno obarvano stališče, ki nezadostno upošteva najnovejši razvoj in trend v Evropi.

Dr. Ludvik Druml je v svojem prispevku orisal velik narodnopolitični pomen slovenskih športnih društev na Koroškem, poudaril pa je tudi, da sedanji KOKS ni „ne de facto ne de jure“ reprezentativno zastopstvo koroških Slovencev. Predsednik SPD Borovolje Melhijor Verdel je v svojem prispevku predvsem kritiziral odsotnost obeh osrednjih političnih organizacij na terenu.

Dr. Valentin Sima je obžaloval odhod dragocenih sodelavcev in nameščencev pri ZSO, za kar niso bili krivi le zunanji faktorji, marveč tudi notranji, predvsem način vodenja organizacije s strani predsednika Wieserja. Svojo trditev je utemeljil z konkretnimi primeri.

Ostro kritiko na račun predsednika je izrazil tudi predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl. Dejal je, da predsednik Wieser v zadnjih dveh letih ni bil več prisoten kot predsednik ZSO ter da bi moral že prej to sam uvideti in odstopiti. Pozdravil je napoved, da bo ZSO tudi v prihodnosti nadstrankarska organizacija in pri tem poudaril, da mora ZSO biti nevtralna do vseh, tako do zelenih kot do socialdemokratov,

Enotne liste in drugih. Funkcionarje obeh osrednjih organizacij, predvsem tiste na vodilnih pozicijah, pa je pozval k večji medsebojni strpnosti. „Srečujemo se s sovraštvom od zunaj, zato potrebujemo vsakega“, je poudaril Jože Partl, katerega besede so močno odjeknile med delegati.

Veliko presenečenje

Veliko presenečenje je nastalo pri točki volitve. Marjan Sturm, ki je svojo kandiduro za predsedniško mesto najavil že nekaj dni prej, ni imel za tekmeča doseďanjega predsednika dipl. inž. Feliksa Wieserja, marveč

Na občnem zboru so bili izvoljeni v:

izvršni odbor ZSO

predsednik: dr. Marjan Sturm
1. podpredsednica: Sonja Wakounig
2. podpredsednik: dr. Franci Zwitter ml.
tajnik: univ. ass. dr. Mirko Wakounig
blagajnik: mag. Geli Schellander

upravni odbor ZSO

Dr. Gustav Brumnik, dr. Teodor Domej, Peter Kuchar, Franc Kuežnik, dr. Janko Malle, dr. Jože Messner, Albert Močnik, Hanzi Ogris ml., Ludvik Ogris, Danilo Prušnik, mag. Gabi Sitter, Paula Rosenzopf, Simona Rovšek, dr. Roman Schellander, inž. Tonči Schlapper, Franc Walter, Janez Wutte-Luc, Janko Zwitter.

nadzorni odbor ZSO

Milena Gröblacher, Lipej Kolenik, dr. Mirko Messner, Hanzi Ogris st., dr. Valentin Sima.

podpredsednika Franca Kokovico. Le-ta je delegatom predstavil svojo kandidatsko listo s podpredsednikoma Jožkom Hudlom in Hanzijem Ogrisom ml., tajnikom dipl. inž. Feliksom Wieserjem in blagajnikom Francem Koncilijo. Sturm pa je predstavil svojo „ekipo“ s podpredsednico Sonjo Wakounigovo, podpredsednikom dr. Fancijem Zwitterom ml., tajnikom univ. ass. dr. Mirkom Wakounigom in blagajničarko mag. Geli Schellander.

Že pri predstavitvi obeh odborov je bilo jasno, da bo prišlo do korenitih sprememb, kar se je v tajnih volitvah (Dalje na 4. strani)

Občni zbor je z veliko spretnostjo vodil predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Gustav Brumnik, sodnik v Železni Kapli in v Borovljah.

Razgovor med predsedniškima kandidatoma pred volitvami: Sturm je v tajnem glasovanju zmagal z 72 glasovi, bivši predsednik Kukovica pa je dobil 45 glasov. Štirje glasovi so bili neveljavni.

Vse slike: Walter Fritz

Podpredsednica nadzornega odbora Milena Gröblacher je podala poročilo kontrolnega odbora razrešnico staremu odboru.

Občnega zbora ZSO se je udeležil tudi minister dr. Dular

Odkrita razprava

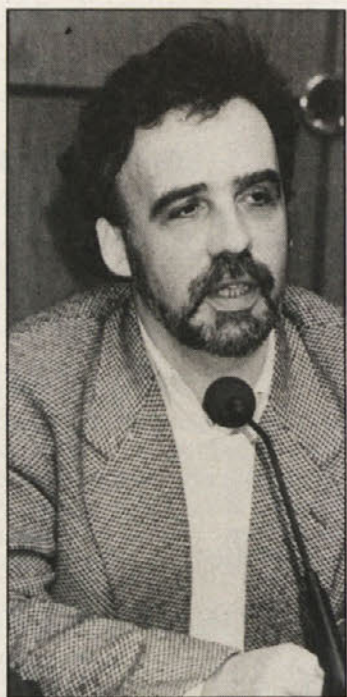
(Nadaljevanje s 3. strani)

tvah predsednika tudi izkazalo. Za dr. Marjana Sturma je od skupno 121 glasovalo 72 delegatov in delegatov, Kukovica je dobil 45 glasov, 4 glasovi so bili neveljavni.

Joško Hudl, Hanzi Ogrs ml. („Pripravljen sem sodelovati v novem upravnem odboru“), dipl. inž. Feliks Wieser in Franc Koncilija so po izvolitvi predsednika odstopili od nadaljne kandidature, tako da je bila mogoča izvolitev ostalih članov Sturmve ekipe. Sonja Wakounig, dr. Franci Zwitter ml., dr. Mirko Wakounig in mag. Geli Schellander so bili izvojeni z veliko večino.

Feliks Wieser, Franc Kukovica in Franc Koncilija pa niso sprejeli ponudbe za člane upravnega odbora...

Občni zbor, ki je trajal skoraj šest ur, se je končal z zahvalo novega vodstva za izrečeno zaupanje in z zagotovilom, da bodo vsi odborniki zastavili vse moči za uveljavitev Zveze slovenskih organizacij na vseh področjih.

Odstopil kot predsednik poslanskega kluba Zelenih: Johannes Voggenhuber

Hud konflikt pri ZAL: odstop Voggenhuberja in Stoisičeve!

Na klubske klavzuri Kluba parlamentarcev Zelene Alternative pretekli teden na Semmeringu je prišlo do hudih konfliktov znotraj Zelene alternative. Predmet razprtij med parlamentarci je bil stil klubskega predsednika, kateremu so očitali, da postopa samovoljno, ter vprašanje možnih koalicij, pri čemer so Voggenhuberjevemu krilu očitali bližino do socialdemokratov.

Voggenhuber je nato odstopil, prav tako njegova namestnica Terezija Stoisič. Za novo predsednico Kluba ZAL so izvolili dunajsko državno poslanko Madelaine Petrovičevič, ki je zagotovila, da se z odstopom Voggenhuberja politika Zelenih v Avstriji ne bo spremenila.

Deželni odbor ZAL na Koroškem je vest o odstopu Voggenhuberja sprejel z razočaranjem in poudaril, da ga „odločno podpira, prav tako pa tudi njegovo radikalno politiko“. S tem v zvezi člani vodstva koroške ZAL posebno poudarjajo Voggenhuberjevo odklonilno stališče do avstrijskega vstopa v Evropsko skupnost, ter njegova razmišljanja o možnosti sodelovanja med ZAL in SPÖ.

ZSO razvijati...

(Nadaljevanje z 2. strani)

politično in strankarskopolično pač različni in jih ni mogoče zreducirati na eno stranko. To ne pomeni, da smo proti Enotni listi, to pomeni, da slovenski spekter vidimo širše kot pa le strankarsko. To koncepcijo moramo ohraniti. Sicer sem l. 1989 sam kandidiral na listi „Drugača Koroška“, ker sem hotel s tem protestirati proti odločitvi strank v šolskem vprašanju, naredil pa sem napako, da v času volilnega boja nisem vrnil funkcije tajnika v ZSO.

Toda stvari so se razvile dalje. Dejstvo, da se je sedaj ustanovila Delovna skupina „Avstrijske narodnosti v SPÖ“, je izredno pozitiven korak in potrjuje, da so koroški Slovenci prisotni v vseh političnih strukturah avstrijske demokracije. Podobno velja za manjšinski delovni krožek Zelene alternative. Ko se torej ZSO priznava k pluralizmu in nadstrankarstvu, to ne pomeni, da smo v narodno-političnih vprašanjih do politike strank indiferentni. V šolskem vprašanju smo seveda kritizirali politiko tristrankarskega pakta in seveda tudi tozadevno politiko Zelenih. Tudi v bodoče mora ZSO v narodno-političnih vprašanjih razvijati svojo politiko samostojno in predvsem iz vidika sožitja med manjšino in večino. Seveda pa bomo morali v bolj intenzivno iskati stike s strankami v deželi in na zvezni ravni in skušati promovirati naša stališča.

Pričakujem, da bo Delovna skupina „Avstrijske narodnosti v SPÖ“ pozitivno vplivala na stranko v manjšinskih vprašanjih. Upati je, da bodo podobni premiki tudi znotraj ÖVP, kajti tudi v tej stranki delujejo koroški Slovenci.

Leta 1990 so bile v Sloveniji prve demokratične in večstrankarske volitve, ki so privedle do parlamentarne demokracije. ZSO je ta razvoj pozdravila iz dveh vidikov:

1) iz načelnodemokratskega in
2) zaradi tega, ker so vsi argumenti nemških nacionalistov, ki so govorili o komunistični nevarnosti z juga, izgubili svojo verodostojnost.

ZSO je vsa leta po vojni zagovarjala tesno sodelovanje manjšine z matico v smislu enotnega kulturnega prostora. Prav zaradi tega je bila v koroški javnosti označena kot Titova ali komunistična ZSO. Njeni funkcionarji so bili izpostavljeni hudim pritiskom in obrekovanjem. Spomnimo se povojnih let, ko so bili npr. koroški partizani najbolj na udaru. Zaporji, fizični napadi so bili na dnevnem redu.

Razočaranje nad novo slovensko oblastjo

Toliko bolj smo bili razočarani, ker je nova slovenska oblast očitno prenesla politično situacijo v Sloveniji na Koroško in po domačih merilih ocenjevala koroške slovenske organizacije. Ob tem pa ni upoštevala, da na Koroškem nihče od Slovencev ni bil „na oblasti“ in da mu je angažma za slovensko stvar osebnostno bolj škodil kot koristil.

Pričakovali smo, da bo nova demokratična slovenska oblast postavila odnose med manjšino in matico na strokovne in ne na ideološke osnove in da bo v ta namen pripravila okrogle mize strokovnjakov, kjer bi lahko med drugim spregovorili predstavniki vseh političnih komponent koroških Slovencev. Do danes takega strokovnega posveta še ni bilo, če izvajamo posvet, ki ga je samoiniciativno organiziral Klub koroških Slovencev v Ljubljani pred dvema mesecema. Vem, da je bila slovenska vlada preobremenjena z osamosvojitveno politiko, kljub temu pa pričakujemo, da se bodo zdaj odnosi med matico in manjšinsko postavili na strokovno osnovo. Druge izbire ni.

Slovenska vlada se bo morala zavedati, da manjšinskega vprašanja na Koroškem ne more obravnavati iz centralne slovenske optike, ne da bi upoštevala vse idejne, sociološke in družbene faktorje, katerim so koroški Slovenci kot avstrijski državljani izpostavljeni oz. s katerimi in v katerih živijo.

Dovolite mi, da k tej temi citiram dr. V. Inzka, predsednika Nemško-slovenskega koordinacijskega odbora krške škofije, ki v zadnji Nedelji piše:

„Ob spremembi političnih razmer v Sloveniji se vedejo nekateri tako, kot da slovenske levce na Koroškem ni več, kot da se nanjo ni treba več ozirati. Ignoriranje ali nestrpen odnos do nekaterih ljudi v vrstah in organizacijah slovenske levce slabi slovensko narodno skupnost.“

Tem besedam dr. Inzka nimam kaj dodati, slovensko vlado in slovensko skupščino pa pozivam, da čim prej zavzame smernice za sodelovanje med matico in manjšino in ob tem upošteva pluralne razmere med manjšino.

Programski občni zbor

V razpravi so izhodišča za program Zveze slov. organizacij na Koroškem z naslovom „Proti nacionalizmu in za večkulturnost.“

To je diskusijska podlaga. Predlagam, da ta program v

naslednjih mesecih temeljito prediskutiramo, da ga objavimo tudi v nemščini za naše nemško govoreče sodelavane in da potem jeseni na izrednem programskem občnem zboru dokončno sklepamo o njem. Do tedaj moramo tudi razčistiti vprašanje organizacijske strukture ZSO:

ZSO za naslednje obdobje predlaga torej dve težišči:

1) Nadaljevati moramo s pritožbami na ustavno sodišče v zadevi sodnega in uradnega jezika ter topografskih napisov. Ustavno sodišče je v današnjem času najbolj realistična pot za dosego zakonskih pravic.

2) Temeljita razprava o našem programu s tem, da mora biti javna, vanjo pa moramo vključiti tudi nemško govoreče sodelavane.

K tej razpravi vabimo tudi vse ostale organizacije koroških Slovencev, predvsem NSKS, kajti le če bomo našli konsenz v najosnovnejših vprašanjih, bo sodelovanje med osrednjima organizacijama spet funkcioniralo.

Nikakršnega povoda ni, da bi zašli v malodušje. Koroška družba in koroška politična kultura problema sožitja še zdaleč nista rešili. Nasprotno, provincialna zmes oportunitizma, poceni nacionalizma in manjkajočih vrednot civilne družbe oz. demokracije tudi danes diktirajo političnim dogajanjem v naši deželi, še prav posebej, kadar gre za vprašanja odnosov med večino in manjšino.

Izhod iz tega političnega vzdrušja za nas ne more biti v posnemanju oblastnih struktur vladajoče večinske družbe. Enakopravnost nam še dolgo ne pomeni prilaganje vladajoči večinski družbi.

Manjšina se dolgoročno lahko obdrži le kot osveščena kulturna in politična alternativa proti nedemokratičnim oblastnim strukturam. To ji odpira vrata do širokih demokratičnih slojev večinske družbe. Manjšina tako postaja njen sestavni del.

ZSO ima vse možnosti, da se vključi v tak proces oblikovanja demokratične politične kulture v deželi. Za takšno vlogo v koroški družbi pa se mora zavestno odločiti in ustvariti organizacijske strukture in politično jasno izhodišče. Utrdimo nadstrankarsko usmeritev tako, da se dogovorimo in poenotimo o tem, kaj nam je skupnega. V uredništvu teh skupnih ciljev bodimo odprti, odkriti, tolerantni. Razvijmo novo kulturo pogovora in, če je treba, tudi prepira. Temeljito se pomenimo o našem - skupnem programu. ZSO razvijmo v privlačno, sodobno in odprto demokratično organizacijo.

Prepričan sem, da je v ZSO dovolj duhovnih moči za tako zahteven, pa vendar hvaležen političen projekt.

KIS vabi

Kmečka izobraževalna skupnost (KIS) in Strojni krožek Podjuna (SK) vabita na seminar

„Kako poceni gradimo hleve za prosto rejo goveda?“

Program: za vse kmete

● novogradnja in pregraditev starih hlevov z vezano rejo v hleve z ležalnimi boksi ali hleve z drsečim gnojem posebno za polkmete:

● ki opuščajo proizvodnjo mleka in se preusmerjajo na rejo krav dojlj za vse kmete

● izboljšanje klime v hlevu
Referent: Di. Günther Egger iz Štajerske kmečke zbornice nam je na razpolago v gostilni „Juenna“ v Čepcih pri Globasnici, v petek, 24. 1. 92 ob 9. uri.

Program: Od 9. do 12. ure teorija z nazornimi diapozitivi, od 13. do 15. ure ogled hleva in diskusija pri Francu Boschitzu, Metlova 3.

„Končno izpolniti državno pogodbo!“

Govornica za manjšine v parlamentarni frakciji Zelene alternative mag. Terezija Stoisič je avstrijsko zvezno vlado pozvala, da preneha z nesmiselno diskusijo o Avstrijski državni pogodbi, ki jo vodijo nekateri politiki ljudske in svobodnjaške stranke.

Poudarila je, da po vsej Evropi razmišljajo, kako bi pozitivno rešili manjšinske probleme, v Avstriji pa nekateri očitno želijo odpraviti zaščito manjšin, kot jo določa

državna pogodba iz leta 1955.

Avstrija naj končno izpolni vsa določila te mednarodne pogodbe ter naj ne poskuša še omejiti pravic, ki jih določa pogodba za državljane z nenemškimi materinimi jeziki. Hkrati parlamentarka ZAL zahteva razširitev manjšinskih pravic iz državne pogodbe na sodoben evropski nivo ter upoštevanje vseh v Avstriji živečih manjšin, torej tudi Čehov, Slovakov, Romov in Sintov.

Poročilo dipl. inž. Feliksa Wieserja na občnem zboru ZSO:

Neuspehi – uspehi

Danes je naša naloga, da skupaj pogledamo, kakšne uspehe in neuspehe beležimo v zadnjem mandatnem obdobju. Zveza slovenskih organizacij je nadstrankarska strokovna narodnopolitična organizacija, katere osnovni cilj mora biti skrb za narodno enakopravnost in sožitje v deželi, hkrati pa združevati Slovence in Slovenke neglede na svetovno-nazorsko prepričanje.

Najprej k neuspehom:

- Dialoga in usklajevanja različnih stališč Zveze slovenskih organizacij v zadnjem obdobju skoraj da ni bilo več.
- Zveza slovenskih organizacij se je pri raznih volitvah obnašala nespretno in pogosto pustila povleči v volilno in strankarskopolitično obračunavanje znotraj narodne skupnosti.
- Dialog z Narodnim svetom koroških Slovencev je skoraj popolnoma zamrl. Tudi z naše strani ni bilo storjeno vse, da bi ta negativni razvoj omilili. Odnosi z vodilnimi demokratično izvoljenimi predstavniki v Republiki Sloveniji so bili skromni, neorganizirani in tem kontaktom se je posvečalo premalo pozornosti.
- Stiki z avstrijskimi in koroškimi strankami (z izjemo zelenih) so skoraj v celoti zamrli.
- Pogosto smo bili zelo nefleksibilni. Najbolj nam to potrjuje šolsko vprašanje, saj smo še dve leti po sprejetju nove šolske zakonodaje delali tako, kot da se ni nič zgodilo in smo šele pred sprejetjem novega zakona.
- Osrednja pisarna Zveze slovenskih organizacij v Celovcu že dolgo ne deluje več, kot delujejo moderno vodene pisarne. Organizacija ali administrativna vprašanja se podcenjujejo.
- Finančna situacija Zveze slovenskih organizacij se je potem, ko se je dotok sredstev iz republike Slovenije občutno zmanjšal, dramatično poslabšala. Na mnogih področjih smo morali zmanjšati in zožiti našo dejavnost. Prišlo je do odpustitev. Nastali so hudi konflikti, ki se izražajo kot narodnopolitični problemi.
- Mreže krajevnih odborov in zaupnikov Zveze slovenskih organizacij na dvojezičnem ozemlju tako rekoč ni več. Krajevnih sestankov v preteklosti skorajda ni

bilo. V samem vodstvu Zveze slovenskih organizacij se glede tega vprašanja razhajamo. Mnenja so deljena.

- Na razpravo o novem programu Zveze slovenskih organizacij se teren še ni odzval. To pa zaradi tega, ker je bila diskusija vodena predvsem v celovških pisarnah in ker je mnogo pojmov našim ljudem nejasnih in jih ne razumejo. Nekateri pa te pojme zavestno napačno interpretirajo kot oddaljevanje od slovenstva in narodne zavednosti.

Nakazati pa je treba tudi pozitivno plat:

- Tudi v zadnjem mandatnem obdobju je naša organizacija razvijala odnose do demokratičnega tabora in strokovnjakov, ki se ukvarjajo z vprašanji sožitja.
- Na šolskem področju je Zveza slovenskih organizacij sodelovala pri vseh prizadevanjih za skupno šolo in se jasno opredeljevala proti vsem poskusom ločevanja v koroški družbi.
- Velik uspeh predstavlja razsodba Ustavnega sodišča glede javne dvojezične šole v Celovcu. Naša organizacija je od vsega začetka odločno podpirala vse iniciative staršev in društva ABCČ in skrbela, v kolikor je to bilo mogoče, tudi za finančno plat.
- Zelo pomemben pozitiven premik je bila ustanovitev prvega javnega dvojezičnega vrtca na Koroškem. Brez Hanzija Ogrisa, našega dolgoletnega odbornika, bi to najbrž ne bilo mogoče. Šele po Bilčovsu so se opogumili v drugih občinah (Zelezna Kapla, Bistrica pri Pliberku, Globasnica, Pliberk) in sprejeli ustrezne sklepe. Nesporno je, da bodo sledile tudi druge občine.
- Pedagoško združenje, ki ga vodi naš podpredsednik Kukovica, je celo mandatno obdobje delovalo zelo zagano in doseglo tudi pomembne uspehe.
- Ustanovitev društva „Avstrijske narodne skupnosti v socialdemokratski stranki“ je zelo pomembna prelomnica pluralističnega organiziranja koroških Slovencev in pomemben korak v smeri enakopravne integracije koroških Slovencev v koroško družbo.
- Sosvet za slovensko narodno skupnost pri Uradu zveznega kanclerja, ki je

sicer samo posvetovalno telo, je v zadnjem času uspešno opozarjal koroško in avstrijsko družbo na neresena vprašanja. Pomemben je tudi sklep vseh strank glede dvojezičnih vrtcev. Ker dialog znotraj slovenske narodne skupnosti trenutno ne teče, predstavlja sosvet minimalno pluralistično platformo vseh slovenskih struktur.

In kakšne naloge nas čakajo?

- Sodelovanje z demokratičnimi strukturami večinskega naroda je treba nadaljevati;
- upoštevati in izgrajevati moramo vse pluralistične oblike organiziranja koroških Slovencev, saj ZSO in NSKS že dolgo nista več edina subjekta znotraj narodne skupnosti;
- poiskati moramo nov pristop do tako imenovanih „manj zavednih“ delov slovenstva na Koroškem;
- zavračati moramo delitev koroških Slovencev na dobre in slabe;
- podpreti moramo tiste koroške Slovence, ki aktivno delujejo v organizacijah in strankah večinskega naroda.

dipl. inž. Feliks Wieser

ZSO se v bodoče ne sme več spuščati v različne volilno-strankarske konflikte, temveč se mora posvetiti vprašanjem slovenskega jezika, kulture in sožitja v deželi:

- izboljšanje dvojezičnega šolstva;
- razširitev radijskih in televizijskih (slovenskih in dvojezičnih) oddaj;
- enakopravnost slovenskega jezika v javnih institucijah;
- dvojezični topografski napisi;
- narodno priznavalni princip povzročja v večjezični

okolici nove konflikte, zato ga odklanjamo kot osnovo za reševanje vseh oblik sožitja;

- iskati kontakte s strankami in organizacijami, ki nosijo politično odgovornost v deželi in državi;

- pristop do reševanja narodnostnih vprašanj in iskanja skupnih rešitev bo moral biti v bodoče bolj pragmatičen in ne dogmatičen;

- odgovoriti bomo morali na vprašanje, na kakšen način se bomo organizirali na dvojezičnem ozemlju (krajevna mreža);

- razrešiti moramo odprta finančna in gospodarska vprašanja in organizirati sodobno in moderno vodeno osrednjo pisarno v Celovcu.

Trditev, da podeželje ni inovativno in ustvarjalno, in da je napredek možen samo v centralah, ne drži. Napredek v smislu zgoraj navedenih nalog je možen samo ob stalni izmenjavi izkušenj, pridnega dela in impulzov med centralo in podeželjem. To delovanje pa bo vedno (ali to nekaterim ustreza ali ne!) sestavljeno iz cele pahlače različnih aktivnosti (kulturnih prireditev, športnih dejavnosti, gospodarskih aktivnosti, mladinskih prireditev, lovskih, planinskih, ekoloških in še bi lahko naštevali). Včasih imam občutek, da nekateri v naših vrstah želijo izključno avantgardne akcije in prireditve in podcenjujejo tako imenovane „navadne prireditve“.

Neupoštevanje izkušenj in stanja po dvojezičnih občinah ni modro. ZSO se je v zadnjem obdobju oddaljila od dogajanj v naših vaseh. Sam sem imel kot neprofesionalec žal premalo časa, zaposleni v naših centralah pa premalo posluha. Zato so pripombe na ta račun upravičene in bo treba spremeniti delovanje naše organizacije in se resno soočiti s konstruktivno kritiko.

Kritika, ki prihaja iz tistih kotov in oseb (desnih ali skrajno levih), ki Zvezi slovenskih organizacij nikoli niso želeli kaj dobrega, nima namena izboljšati delo v naši organizaciji, temveč samo škodovati Zvezi (Kleine Zeitung, Naš tednik itd.) Žal se v zadnjih tednih dogaja tudi to, da tisti, katerim smo v zadnjih letih na široko odprli pot v Zvezo, jo sedaj želijo prevzeti kar v celoti.

O vseh teh vprašanjih se moramo danes pogovoriti pošteno in odkrito. Zavzeti moramo stališča, izdelati predloge in se do njih opredeliti.

Število beguncev v Sloveniji se že zmanjšuje

LJUBLJANA, (STA). – Po najnovejših podatkih Rdečega križa Slovenije je v Sloveniji še 20.137 beguncev. Pred dvema dnevoma jih je bilo še 21.902. Med njimi je 799 otrok v starosti do enega leta, 628 v starosti do dveh let, 3.254 do 7 let in 4.037 v starosti do 14 let. 8.377 oseb je mlajših 3042 pa starejših od 60 let.

Tischlerjeva nagrada L. Peterletu

Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev podelujeta letošnjo 13. Tischlerjevo nagrado predsedniku slovenske vlade Lojzetu Peterletu. V obrazložitvi NSKS in KKZ poudarjata Peterletove zasluge za demokratizacijo slovenske družbe in s tem pogojeno krepitev samozavesti slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Podelitev nagrade bo v četrtek, dne 23. januarja v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu.

Vložena tožba proti Haiderju

Ker jih je imenoval „vpijoča drhal“, je 20 oseb vložilo tožbo proti namestniku deželnega glavarja dr. Jörgu Haiderju. Do incidenta je prišlo na slovesnosti ob začetku gradnje severne obvoznice Celovca, ker je skupina ljudi protestirala proti gradnji te obvoznice, češ da bo s tem spet prizadeta narava.

V utemeljitvi zasebni tožniki poudarjajo, da jih Haider ni le osebno žalil, marveč da se je po 46 letih demokracije v Avstriji spet zgodilo, da nek visok politik na uradni proslavi ozmerja ljudi, ki se poslužili svoje demokratične pravice. Kot priče so tožilci navedli deželnega glavarja dr. Christofa Zernatta.

VABILO

Zveza koroških partizanov vabi na tradicionalno proslavo ob grobu heroja Matije Verdnika-Tomaža in ostalih žrtev gestapovskega terorja.

Svečanost bo v nedeljo, dne 2. februarja 1992 ob 11. uri na pokopališču v Svečah.

Na tej svečanosti bo slavnostni govor in kulturni program. Udeležili se je bodo tudi gostje iz Slovenije. K udeležbi vabimo tudi vse koroške demokrate in antifašiste. Pripejite s seboj tudi svoje sorodnike in znance, da bo spomin na padle še bolj svečan.

Smolle ni več predstavnik slovenske vlade na Dunaju...

Ljubljana (STA). – Karel Smolle, predstavnik vlade RS, od ponedeljka, 20. januarja ni več vodja slovenskega predstavništva na Dunaju! Ministrstvo za zunanje zadeve mu je sporočilo, da mora do konca preteklega tedna predati vse posle Bojanu Grobovščku, odpravniku poslov, saj od ponedeljka, 20. januarja ni več vodja slovenskega predstavništva na Dunaju. S tem dnevom mora z dela odpustiti vse zaposlene, med drugim tudi dr. Boruta Sommeregerja.

Smolle je na sporočilo reagiral pretirano razburjeno. Dejal je, da je tako ravnanje ni le škandalozno, temveč tudi protizakonito, saj imajo v Avstriji določene odpovedne roke, predvsem pa je to dejanje brezbrizno ne le do njega, ki je skoraj pol leta deloma tudi finančno omogočil delovanje slovenskega predstavništva, temveč tudi do ostalih zaposlenih, ki so veliko pripomogli k mednarodni uveljavitvi RS.

Karel Smolle je za STA še povedal, da ta postopek spominja na ravnanje režima, ki je „pometal“ z ljudmi. Slovenija pa si po Smollejevih besedah zasluži boljšega zunanjega ministra.

Predsednik slovenske vlade pa je za STA povedal, da ga je Karel Smolle obvestil, da ga je zunanji minister dr. Dimitrij Rupel tako rekoč vrgel iz službe, prav tako tudi vse zaposlene v slovenskem predstavništvu.

„Moram reči, da nisem mogel verjeti temu in sem zahteval od zunanjega ministra pojasnilo, ki pa ga še nisem prejel,“ je dejal Peterle. „Razumem, da je gospod Smolle izredno prizadet. Tako se z ljudmi ne dela. Potem ko je veliko naredil za Slovenijo, saj ima izredne zasluge za to, da smo prišli v Avstriji tako daleč, je za nagrado dobil odpust in tega ne morem sprejeti. To je zame nečloveško, nepolitično in predvsem žaljivo za gospoda Smolleja, ki je bil naš najboljši predstavnik v tujini.“

Pristojni zunanji minister dr. Dimitrij Rupel pa je za Slovensko tiskovno agencijo povedal naslednje: „Kar zadeva vznemirjenost Smolleja in Peterleta naj pojasnim, da je brez osnove. Gospod Smolle je kot predstavnik vlade Slovenije na Dunaju resda opravil zelo pomembno delo za našo državo in njegov prispevek v zadnji fazi je zelo velik. Zato mu moram izreči

veliko zahvalo.“

„Na pogovoru s Smollejem danes v Ljubljani nisem bil navzoč, sem pa o tem obvešččen. Razgovor je bil nekoliko napet. Sodelavci z ministrstva so gospoda Smolleja seznaili z dejstvom, da je bila dr. Katja Boh pač imenovana za veleposlanico RS na Dunaju, da bo kmalu nastopila svoje delo in da preneha dogovor, ki je veljal doslej. Imenovanje Bohove je bilo sprejeto, imamo tudi soglasje avstrijske vlade, ki z velikimi simpatijami sprejema Bohovo kot ugledno predstavnico Slovenije in kulturno in znanstveno delavko.“

„Razmišljali smo, kako bi ohranili dobre odnose s Smollejem, ki ima zasluge za to, kar smo dosegli v Avstriji. Ponudili smo mu začasn aranžma v naši ambasadi na Dunaju, dokler se drugače ne dogovorimo. Zahtevali pa smo ustrezna poročila o dosežanjem delu, finančni obračun in predajo poslov Bohovi. Na to je Smolle reagiral pretirano razburjeno, za kar pa ni razloga. Če bo želel sodelovati z našo ambasado, bo to lahko, tu pa je ovira, ki izvira iz zakona o zunanjih zadevah, kajti g. Smolle ni naš državljan, kot avstrijski državljan pa ne bi mogel opravljati uradne naloge.“

Dr. Rupel je še opozoril na nesporazum, kajti Smolle je menil, da ni podrejen zunanjemu ministru, temveč da je odgovoren predsedniku vlade. Tu se vpletajo še zadeve zaradi znanih namer glede nazaupnice vladi, mešajo se strankarski momenti, vendar po njegovem mnenju ne gre dramatisirati. Dodal je še, da je Smolle vedel, da Slovenija načrtuje predstavnika na Dunaju, da pa je računal na drugačno rešitev. Nameravali so ga predlagati za častnega konzula, vendar po njegovem mnenju v tem primeru ne bi mogel delovati v Avstriji, kjer ima država svoje formalno in redno predstavništvo.

Prizor z vaj za uprizoritev

„Mrtvo oznanilo“ bodi oznanilo živih!

Premiera Mrtvega oznanila v Šentjanžu je bila pravo presenečenje. Lepo število gledalcev je igralce nagradilo z dolgim aplavzom, po čemer bi sodili, da jim je bila predstava všeč. Vendar, le zakaj? Lahko bi našli nekaj vzrokov: prvič, ker so se Šentjanščani potrudili do skrajnosti in je predstava za amatersko skupino nadpovprečno kvalitetna, drugič, ker jim je bila zaradi obravnave koroške stvarnosti razumsko in čustveno blizu, in tretjič, ker je prirejevalec in režiser predstavo uspel zaključiti z rahlo obetajočo vizijo.

Teh vzrokov pa je lahko še več, med drugim so nekateri v karikaturah in kreaturah zagotovo prepoznali osebe polpreteklosti in morda celo sedanosti. Predstava sama je v detajlih težje razumljiva, tudi skoraj vsi posamezni prizori so nabiti s tolikšno dinamiko, da bi zadostovala kar za eno dejanje „normalne“ predstave. Zatorej je pomembnejši celostni vtis. To pa je, na kratko, borba za človekovo, kot obče, in za preživetje rodu na Koroškem.

Zgodba, bolje rečeno posamezni dogodki, se rahlo neobvezno plete okrog Fanta in Dekleta. Prestopa iz realnega v irealno, pogosto na presenetljiv in tudi presunljiv način. Nad njima lebdi zla usoda, ki jo zvočno uprizarjajo vrane, krokarji, dogajanje vodi nekakšen nevidni kralj („kakršen kralj, takšno ljudstvo“). Pomembno vlogo ima smešni angel-hermafrodit, kot se za Slovence spodobi. Dvojnost predstave z nejasno določljivimi prehodi večkrat ustvari občutek katičnosti, ki pa je ustvarjena namerno in strogo dosledno zrežirana.

Tretja linija predstave je

igra v igri. Igralci se v tej zgodbi pripravljajo na uprizoritev Mrtvega oznanila. V tej

Peter Militarov

adaptaciji izrečejo marsikatero bridko o slovenski kulturi, politiki in o stiskah Slovencev. Fant premaga usodo, mrtve vrane zbaše v krste (Peršmanove), a se kmalu spet pojavi njihovo krakanje. Iz posmrtnega spanja, ko ga povozi vlak, ga prebudi jutranje telefonsko bujenje (seveda v nemščini).

Režiser in scenarist (pokojni Saša Kump) sta predstavo postavila v scenski okvir, ki ga dopušča skromna Tišlerjeva dvorana. Oder je razgiban, in prav zaradi razdeljenosti pusti predstavi dihati. Dogajanje v srednjem delu teče pod nekakim stiliziranim magičnim kvadratom, podobna kvadrata sta namesto kulis tudi ob strani. Scena je močno poglobljena z odprtjem prostora za odrom. Zelo posrečeno. Rekviziti so zelo bogati in imajo s svojo simboliko veliko izrazno moč (prestol, knježji kamen, maske, mrtve vrane, krste in drugo). Igra nasploh je razgibana, na čase moreče težka,

potem spet sproščujoča, a ves čas zdrži dinamiko in linijo napetosti.

Igralci so svojo zavzetost izkazali s kolikor mogoče najboljšo igro. Fanta igra mladi Martin Moschitz. Zelo težko vlogo je odigral optimalno. Zelo so mu uspeli dialogi in ljubezenske scene z Dekletom, sicer pa je deloval preveč kričeče, celo hreščeče. Katja Weiss bi bila še boljša, če bi se v govoru nekoliko znebila jokavosti. Hanzi Wieser je bil v karikiranju Vinka odličn, sicer pa mu vloga Bora ni najbolj ustrezala. Pravo rahljanje je vnašal Miha Hafner v vlogi vratarja, čeprav je nekatere zloge nekoliko pomnožil. Marjan Kunčič kot Režiser je spet igral zavzeto, hitrost njegovega govora pa nekoliko prikrajša razumljivost teksta. Zelo soliden je bil Filozof Šte-

fan Pinter, na povprečnem nivoju Politikant Mirko Einspieler. Odkritje je Martin Baumgartner, ki je prav dostojanstveno deloval v vlogi smešnega angela. Lucija Hafner je prava nadebudnica. Pohvaliti je treba mladenke Natalijo in Tamaro Pinter ter Evo Moschitz. Zelo resno in vestno.

Glasbo je izbral Militarov. Posrečeno je vključil pasus iz Kantate o Miklovi Zali Hočemo živeti... in ga uporabil kot slogan. Predstava zahteva tudi zahtevno in usklajeno tehniko. Luč je temu ustrezno postavil in vodil Matej Rovšek, z magnetofoni pa sta uspešno upravljala Peter Moschitz in Boris Kap. Za koreografski del in gib je poskrbel znani Janez Mejač.

Pri Tišlerji v Šentjanžu

Poskus drame Bora Kostanka (Florjan Lipuš) – Petra Zidarja (Peter Militarov) se je torej posrečil. Predstavi v soboto, 25. in nedeljo, 26. jan. ob 20. uri naj bi si obvezno ogledali vsi koroški slovenski politiki in vodilni kulturniki in se zamislili. Če ni že prepozno...
Jože Rovšek

Karel Smolle ni več predstavnik slovenske vlade na Dunaju.

Dr. Dimitrij Rupel: „Vznemirjenost Smolleja je brez osnove.“

Avstrija: priznanje „pet pred dvanajsto“

Avstrijski ministrski svet je preteklo sredo, dne 15. januarja tako rekoč pet minut pred dvanajsto priznal republiko Slovenijo in Hrvaško za samostojni in neodvisni državi! S tem se je k sreči končalo večmesečno mevžasto obnašanje avstrijske zvezne vlade, katere socialdemokratski del je – kot smo poročali – še dan poprej preprečil priznanje, tako da so ministri koalicijskega partnerja ljudske stranke demonstrativno zapustili sejo, ki je bila tako prekinjena.

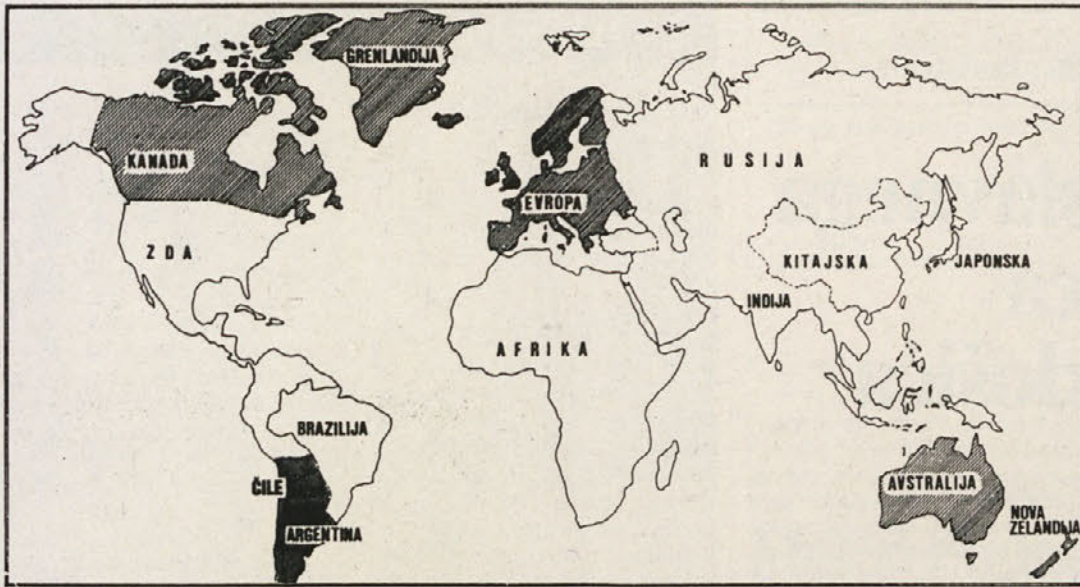
Nadaljevanje seje ministrskega sveta je kancler dr. Franz Vranitzky sklical šele, ko je bilo že jasno, da bo večina držav Evropske skupnosti priznala tako Slovenijo kot tudi Hrvaško.

S predhodnim zagotovitvijo pa priznanje samo ni bilo sporno tudi za socialistično večino v zvezni vladi, ki se je do zadnjega dne očitno bala, da bi prenelo ravnanje za Avstrijo, ki si želi čimprejšnji vstop v Evropsko skupnost in nemotene odnose z ZDA, imelo morda negativne posledice.

Taktiziranje se očitno ni izplačalo, marveč škodovalo ugledu Avstrije ne le v Sloveniji in na Hrvaškem. To je končno uvidel tudi kancler Vranitzky. Neprijetno situacijo je skušal rešiti z argumentom, da se je situacija v najkrajšem času bistveno spremenila – kar tudi drži – in da je šele po odločitvi Evropske skupnosti mogoče govoriti o ustreznem priznanju, ki mu daje tudi primerno politično težo. Kot bistveno pa je avstrijski kancler ocenil tudi zagotovilo hrvaškega predsednika dr. Tudjmana, da bodo manjšine na Hrvaškem deležne posebne zaščite.

Podkancler dr. Erhard Busek in zunanji minister dr. Alois Mock sta priznanje ocenila kot sklep v zadnji minuti, avstrijska javnost pa je tako socialdemokrate kot tudi konzervativce upravičeno vprašala, ali je bil večmesečni spor pred javnostjo sploh potreben.

Na Koroškem so avstrijsko odločitev pozdravile vse merodajne politične stranke in obe osrednji politični organizaciji koroških Slovencev, Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev. ZSO in NSKS sta v posebnih poslanicah sedaj na široko mednarodno priznani državi in njenim prebivalstvom čestitala.

Slovenijo so priznale vse evropske države razen Rusije, sledile pa so tudi Kanada, Čile, Argentina, Avstralija itd. Velesile ZDA, SND, Japonska in Kitajska ter nevrščeni še čakajo.

Slovenija je priznana!

Minuli teden je Sloveniji prinesel mednarodno priznanje. Do 21. januarja je njeno suverenost priznalo 34 držav, med njimi dve stalni članici varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, pa tudi Kanada, kar po nekaterih ocenah lahko pomeni, da se bodo za ta korak kmalu odločile tudi Združene države Amerike, čeprav zaenkrat vztrajajo pri dosedanjem odklonilnem stališču.

Slovenijo torej priznavajo Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Belorusija, Bolgarija, Češkoslovaška, Čile, Danska, Estonija, Francija, Gruzija, Hrvaška, Islandija, Italija, Kanada, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Nova Zelandija, Poljska, Portugalska, Romunija, San Marino, Španija, Švedska, Švica, Ukrajina, Vatikan, Velika Britanija in Zvezna republika Nemčija.

Pri tem je zanimivo, da je javnost tako dolgo pričakovani vstop Slovenije v družino suverenih državotvornih narodov sprejela brez izrazitih zunanjih znakov veselja in praznovanja, mirno in dostojanstveno. Na posebni tiskovni konferenci ob priznanju Slovenije je predsednik predsedstva Milan Kučan poudaril, da priznanje omogoča začetek postopkov za sprejem v mednarodne poli-

Navezani – diplomatski odnosi

Avstrija in Slovenija sta že 15. januarja zvečer na ministrstvu za zunanje zadeve v Ljubljani podpisali dokument o navezavi diplomatskih odnosov in se dogovorili, da vzajemno odpreta diplomatski predstavništvi na ravni veleposlaništev. Listino sta podpisala generalna konzulica republike Avstrije dr. Jutta Stefan-Bastl (na sliki s sodelavci) in zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Ali bo dr. Jutta Stefan-Bastl odslej tudi veleposlanica, še ni povsem jasno.

tične, gospodarske in druge organizacije, na drugi strani pa v notranjem življenju omogoča sproščanje politične energije za reševanje gospodarskih in socialnih težav.

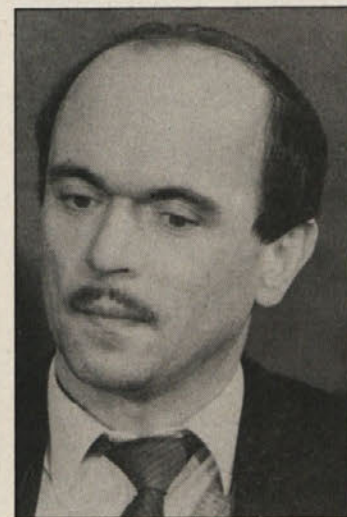
Pozornost javnosti pa je bila usmerjena na nekatere podrobnosti, ki so spremljale priznavanje. Pri tem je pihitel predvsem Vatikan, ki je Slovenijo in Hrvaško priznal že 13. januarja, do pravega plazu pa je prišlo 15. januarja, še posebej potem, ko je priznaje uradno razglasila tudi Evropska skupnost.

Zapleti z Italijo

Italija je Slovenijo priznala šele naslednji dan, kar je bila posledica zapleta v zvezi s sporazumom o zaščiti italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem in slovenske manjšine v Italiji. Slovenija je namreč podpis trilateralnega sporazuma o zaščiti italijanske manjšine pogojevala s podpisom sporazuma o zaščiti slovenske manjšine v Italiji, ki po svoji lastni oceni nima zagotovljenih vseh potrebnih pogojev za obstoj in razvoj. Slovenska manjšina zahteva predvsem sprejem zakona o globalni zaščiti, ki ga italijanski parlament neuspešno premleva že nekaj let. Po dokaj ostrih razpravah tudi v parlamentu se je slovenska vlada odločila, da omenjenega sporazuma z Italijo in Hrvaško ne bo podpisala, ob tem pa se je zavezala, da ga bo kljub temu spoštovala.

Vendar pa je vtis o odnosih z Italijo izrazilo popravilno obisk italijanskega predsednika Francesca Cossiga, ki je v petek in soboto kot prvi tuji državnik po mednarodnem priznanju Slovenije obiskal Ljubljano. Sprejel ga je slovenski predsednik Milan Kučan in to prvič z uradnim protokolom, ki bo poslej veljal pri tovrstnih visokih obiskih.

Naslednji dan pa je Slovenijo obiskal tudi avstrijski zunanji minister Alois Mock, pogovori z Milanom Kučanom, Dimitrijem Ruplom in drugimi predstavnimi Slovenije pa so bili namenjeni tudi konkretnim vprašanjem sodelovanja, predvsem na gospodarske področju.

Dr. Janez Drnovšek – „Joker“ v igri za novega šefa slovenske vlade.

Dr. Janez Donovšek...

V veliki meri so v minulem tednu v Sloveniji v ospredje spet stopile notranjepolitične teme, predvsem vprašanje nove vlade in njenega mandatarja. Del strank se je namreč potem, ko je postalo jasno, da bo do volitev težko prišlo zelo kmalu, začel nagibati k stališču, da je potrebno Peterleto zamenjati takoj. V izredno živahnem sestankovanju strank in njihovem medsebojnem dogovarjanju pa je postajalo vse bolj jasno, da predsednik Demokratske stranke in notranji minister Igor Bavčar, kot morebitni

novi mandatar, ne bo dobil zadostne podpore v skupščini. Kot edini kandidat za sedanje Peterletovo mesto, ki bi utegnil dobiti zadostno podporo političnih strank, se je pokazal Janez Drnovšek, ki sta ga že podprli Kmečka zveza in Liberalna stranka, pa tudi stranka z druge strani političnega spektra – Stranka demokratične preнове. Sam Drnovšek, ki formalno ni član nobene obstoječe stranke, je pri tem dejal, da bo ob ustreznem medstrankarskem dogovoru na kandidaturi za novega premiera pristal.

... ali dalje Peterle?

Ob tem je zanimivo, da je na tiskovni konferenci ob mednarodnem priznanju Slovenije Lojze Peterle povedal, da so na sestanku koalicijskih strank nekdanjega Demosa vlado podprli in se zavzeli predvsem za čimprejšnje nove volitve. Da politični prostor ni povsem razviden, kaže tudi sestanek poslanskega kluba Demosa, ki se je sestel med zasedanjem skupščine, začasno vodstvo kluba pa je napovedalo nadaljevanje njegovega delovanja in to kljub doledskemu dogovoru o razpadu demosove koalicije. Vse to kaže tudi na možnost, da se Peterletova vlada vseeno obdrži še nekaj časa. Ali bo to do novih volitev, pa je seveda veliko vprašanje predvsem zato, ker je po prvih strankarskih pogovorih o novem volilnem zakonu postalo jasno, da bo to zelo trd politični oreh, ki ga bo težko streti celo do jeseni, kaj šele do aprila, kot so se dogovorile stranke Demosa na zadnjem skupnem sestanku.

Odhod Capudra

Vlado, če se ne bo prej zamenjala, pa bo v kratkem zapustil še en član. Sedanji kulturni minister dr. Andrej Capuder bo namreč odšel za veleposlanika v Pariz. Izvršni svet je potrdil tudi drugi predlog zunanjega ministrstva, namreč da Boris Frlec, sedanji pooblaščenec Slovenije v Nemčiji, prevzame tudi veleposlaniško mesto v Bonnu.

Slovenija v Albertvillu

Med spodbudnejše novice minulega tedna sodi uradno povabilo Mednarodnega olimpijskega komiteja Sloveniji, naj se udeleži zimskih olimpijskih iger v Albertvillu in olimpiade v Barceloni. Med manj spodbudne dogodke pa sodi podražitev nekaterih osnovnih živil, predvsem mleka in mlečnih izdelkov, naftnih derivatov, elektrike, plina in prevozov. Ob tem se je zaradi namigovanj o možni devalvaciji tolarja izrazilo povečalo povpraševanje po trdnih valutah, tako da je vrednost marke v menjalnicah že dosegla 50 tolarjev, čeprav je uradni tečaj še vedno 37,3 tolarja za nemško marko. Za 1. avstrijski šiling pa je treba odšteti že skoraj 7 tolarjev!

Študijski izlet dunajskih slavistov:

Po poteh slavnega jezikoslovca Frana Miklošiča

Ekскурzije, ki so v bistvu za študirajoče zelo koristne, so na Inštitutu za slavistiko prava posebnost. Po eni strani je denar za taka potovanja skopo odmerjen, po drugi pa se marsikdo zбоji organizacijskih poslov in drugih težav, ki so vezani na ekscurzijo. V zadnjih letih je bilo le malo študijskih izletov in med temi so slovenisti kar trikrat potovali v Slovenijo. Leta 1987 smo bili v Ljubljani, dve leti navrh na Dolenjskem in tokrat sta bili na vrsti Štajerska in Prekmurje. To potovanje je imelo poseben namen: 100. obletnica smrti jezikoslovca in ustanovitelja Dunajske stolice za slavistiko Frana Miklošiča.

Na pobudo lektorice za slovensko literaturo na Dunaju dr. Katje Sturm-Schnablove in z organizacijsko pomočjo zastopnika Ljubljanske izpostave Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo na Dunaju dr. Feliksa Bistra je nastal pester in zanimiv trodnevni program. Najprej smo se ustavili na Pedagoški fakulteti v Mariboru, kjer nas je sprejel dekan fakultete prof. Jože Vauhnik. Razkazal nam je fakulteto in nas seznanil s študijskim načrtom za slovenščino, ki je še posebno zanimal tiste sloveniste, ki želijo študirati tudi kako leto v Sloveniji. Pred kosilom v fakultetni menzi nas je sprejela županja mesta Maribor Magda Tovornik. Tako smo lahko povohali v spremenjene politične razmere v Sloveniji.

Popoldne je sledil ogled sodobno opremljene mariborske univerzitetne knjižnice, ki pa ni dostopna samo za študente in višje izobražence, temveč tudi za širšo javnost. Direktor Bernard Rajh nam je predstavil namen in organizacijo knjižnice. Sodobna knjižnica naj bi bila tudi neke vrste družabno in kulturno središče mesta. Zato ima mariborska univerzitetna knjižnica na razpolago prostore, za razne prirejajo razne podijske diskusije, zasedanja in podobno. Gospod Aleš Arih nam je nato še razkazal posebne zanimivosti v Mariboru: 400 let staro vinsko trto, menda najstarejšo na svetu, bivšo judovsko sinagogo, mestni rotovž, od koder je Hitler v drugi svetovni vojni naročil, naj mu napravijo to deželo nemško... Seveda je bilo ob vsem tem tudi mnogo pogovorov o najnovejših dogodkih v Sloveniji, ki pa so žal na Hrvaškem kruta resnica in imajo stokrat huje razsežnosti, kot so jih imeli v Sloveniji. Pod večer smo si ogledali na novo restavrirano baročno cerkev v Rušah. Tam smo tudi prvič prenočili.

Naslednje jutro nas je pot peljala v okolico Ptuja, kjer smo videli Mitreje, to so svetišča boga sonca še iz rimskih časov. Mesto Ptuj samo je znano po stari mestni strukturi, ki je skoraj še docela nedotaknjena. Pogled z griča na mesto, kjer stoji Herbersteinski grad, je kulturnozgodovinski užitek, saj se le redkokje vidi tako popolno ohranjena srednjeveška podoba mesta.

Po obisku pri ormoškem županu smo zaužili specialitete v gostilni tik ob ormoškem koldvoru in mostu čez Dravo, kjer so bile julija blokirane tankovske enote. Sledil je načrtovani višek ekscurzije, obisk Ljutomera, ki pa pravzaprav ni bil višek, ker nam je obisk občine Lendava v Prekmurju pripravil prijetno presenečenje, a o tem pozneje.

Popoldan je bil po sprejemu pri Ljutomerškem županu Mirku Prelogu posvečen Franu Miklošiču: obiskali smo njegovo rojstno hišo v Radomersčaku v Jeruzalemskih Goricah. Rahlo hriboviti kraji, posejani z vinogradi že sami po sebi prijetno očarajo obiskovalca. Pod vrhom nekega hriba v zatišju pa stoji neznatna Miklošičeva rojstna hiša. Danes je tam skromen muzej, ki spominja na ogromno Miklošičevo delo. Po sprehodu po vinskih goricah smo se podali na odprtje Miklošičeve razstave v Ljutomeru.

Tretji dan smo obiskali občino Lendava, kjer je približno tretjina vsega prebivalstva madžarske narodnosti. Na vseh javnih stavbah, inštitucijah, na trgovinah in mestni knjižnici so napisi v slovenščini in madžarsščini. Skoraj vsi prebivalci, ki so tam doma, znajo oba deželna jezika, osnovna šola je dvojezična – enakopravno dvojezična, tako da se vsi šolarji naučijo oba deželna jezika. Kot so nam povedali direktorica šole in nekaj učiteljev, se otroci opismenijo na podlagi materinščine; kasneje, ko že obvladajo tudi drugi jezik, pa poteka pouk polovico časa v enem oziroma drugem jeziku. Zanimiva je tudi šolska knjižnica, ki je urejena po načelu prostega dostopa, na policah pa stojijo slovenske knjige poleg madžarskih po alfabetskem redu. V dvorani, kjer zaseda skupščina lendavske občine visita slovenska in madžarska zastava. Župan občine nam je povedal nekaj o gospodarstvu, in med drugim tudi to, da Madžari nimajo svoje stranke, ampak da so se vključili v obstoječe. V slovenskem parlamentu so zastopani s tremi poslanci. Na lendavskem gradu pa je kulturno središče, ki zbira in shranjuje kulturno dediščino narodov, ki so živeli ali še živijo na tem področju. Med udeleženci smo bili posebno koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati prijetno presenečeni nad samoumevnim spoštovanjem drugega naroda, raznolikih kultur, nad enakopravnostjo, ki jo uživa madžarska manjšina. Občina Lendava se mi je zdela edinstven primer intetičnega sožitja, ki bi bilo vredno podrobnejšega spoznavanja. Tako je bil obisk lendavske občine nepričakovani vrh ekscurzije.

Poleg res izvrstne organizacije študijskega izleta, nas je vedno spet presenečala izredna gostoljubnost, s katero smo bili sprejeti vsepovsod. Zato se velja zahvaliti vsem, ki so nam omogočili zanimivo in prijetno potovanje; kajti pravijo, da se na študijskih potovanjih človek največ nauči.

Hanzi Filipič

ZA NAŠE PLANINCE

Nov vodnik planinskih postojank

Na tiskovni konferenci Planinske zveze Slovenije, ki je bila v domu „Zlatorog“ v Ljubljani, je predsednik založniškega odbora Tomaž Banovec predstavil najnovejšo edicijo planinske založbe Slovenije. Izšla je druga dopolnjena in popravljena izdaja Vodnika po planinskih postojankah Slovenije avtorja Jožeta Dobnika in v uredništvu Tomaža Banovca. V njem je podrobno opisanih 148 planinskih koč in 15 bivakov. Pri vsaki postojanki je kratek opis njene zgodovine, podatki o obratovalnem času, zmožljivostih, razgledu, dostopih, možnih turah, izletih, prehodih do sosednjih postojank in še naslov upravljalca. Skratka popoln pregled vseh planinskih domov v Sloveniji, pregledno razvrščen po gorstvih in z abecednim kazalom postojank.

Kajakaški vodnik

Čeprav Planinska zveza Slovenije (PZS) s kajakaštvom na prvi pogled nima nobene zveze, je vseeno izdala tudi prvi Kajakaški vodnik najpomembnejših slovenskih rek avtorja Filipa Bizjaka. V njem so poleg splošnega opisa slovenskih vodotokov še podroben opis spustov, težavnostne stopnje, stanje voda in uporabne geografske karte ter skice za 14 slovenskih rek.

PZS je ponatisnila tudi dve planinski karti: Julijske Alpe

– vzhodni del, v merilu 1:50.000; to je deveta popravljena in dopolnjena izdaja. Kartografsko obdelavo in tehnično izvedbo je prispeval Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani, natisnil pa Gorenjski tisk Kranj. Karta obsega območje od Področja na severu do Tolmina oz. Porezna na jugu in od Planice in Komne na zahodu do Javorniškega rova, Bleda in Ratitovca na vzhodu.

Novi planinski karti

Tudi peto izdajo karte Triglavskega narodnega parka (TNP) v izmeri 1:50.000 je izdelal isti inštitut. Karta je zelo pregledna, posebej je označeno osrednje območje tega največjega slovenskega narodnega parka, ki meri 848 km. Na hrbtni strani karte so štiri jezično naštetja določila zakona o TNP, zavarovane živalske in rastlinske vrste, naravne znamenitosti in kulturni spomeniki na območju parka.

Vodnik Triglav v nemščini

Planinska založba je letos izdala tudi priročen vodnik Triglav v nemškem jeziku, ki zajema opis vseh možnih dostopov na Triglav, opis vseh koč okoli Triglava, seznam zaščitenih triglavskih rož s fotografijami in kratek nemško – slovenski slovar iz planinskega izrazoslovja.

Tomaž Banovec je v pogovoru za naš list še dodal, da imajo v Sloveniji po obhodu

jugoslovanske armade ca. 20 odstotkov teritorija več za gorsko uporabo: južni del Ljubljane, del Kočevske Reke in obmejni pas – sedaj je možno iti do same meje z osebno izkaznico. Tudi Avstrija pripravlja čisto iz komercialnih razlogov svoje karte za naše območje, čeprav ima težave z dvojezičnostjo.

„Srečno v gorah“

Na tiskovni konferenci sta bila predstavljena tudi dva planinska koledarja za leto 1992, in sicer splošni planinski koledar „Srečno v gorah“ v nakladi 45.000 komadov s prelepimi fotografijami slovenskih gora. Na zadnji strani je seznam vseh 179 slovenskih vrhov, ki so visoki preko 2.000 m.

Na drugem koledarju „Slovenija“ je predstavljena večina himalajskih osemstisočakov, na katerih je že stala slovenska noga. Samo na dveh osemstisočakovih – od skupno 14 – še ni stal slovenski alpinist. To sta Anapurna in K 2, pa še na teh dveh sta Tomo Česen (na K 2) in pred kratkim Slavko Svetičič (na Anapurno) preplezala prvenstveni smeri, vendar na vrh nista stopila. Pri vsaki fotografiji gora (skupno 12) je objavljena tudi mala fotografija enega od najzaslužnejših slovenskih himalajcev: skupno deset srčnih Slovencev in dve srčni Slovenki, cvet slovenskega himalajzma. Koledar je izšel v nakladi 8.000 izvodov.

Lovro Sodja

Nov jezikovni priročnik

Po srečnem naključju mi je prišel v roke nov priročnik za učenje slovenščine avtorja Aloisa Wieslerja, profesorja na jezikovnem oddelku graške zvezne pedagoške akademije, ki že nekaj let dodatno bogati razkošno izbiro za strokovno izpopolnjevanje štajerskih učiteljev. Prof. Wiesler namreč že nekaj let prizadevno izvaja enotedenske jezikovne tečaje z vodilom „Naučimo se govoriti s sosedi“.

Obraavnani priročnik ima naslov Slovenščina za popotnike in je kot žepna knjiga leta 1991 izšel pri založbi Petra Rumpa v nemškem Bielefeldu, ker prof. Wiesler v lastno razočaranje kje bliže založnika ni našel. Toda ta založba se ponaša že z več kot 70 podobnimi jezikovnimi vodniki (naš ima številko 69). Posebnost: slovenski stavki so v nemščino najprej zaradi boljšega spoznavanja jezikovne zgradbe prevedeni dobesedno, nakar je v poudarjenem tisku naveden pravi prevod v knjižni jezik.

A. Wiesler knjižico pričinja z uvodom o slovensko-avstrijskem oz. slovansko-germanskem sosodstvu.

Nemško govorečega bralca opozarja na številne slovenske korenine npr. zemljepisnih imen z dvojico Gradec – Graz kot morda najbolj znanim primerom, in na nujnost, da povsod po Evropi spoznavamo jezike sosedov. S slovenščino bralca ne obljublja lahkega dela, zato pa toliko več koristnega, saj si bo lahko vsakdo s tem ključem odprla vrata v svet koroške slovenske manjšine kot tudi matičnega slovenskega naroda, tudi v veliko družino vseh slovanskih jezikov.

Jezikovni del uvaja poglavje o izgovorjavi in besednem poudarku oz. črkoslovju in glasoslovju, za kar pisec ponuja še kaseto za 170 šilingov. Zelo ustrezno obdela samostalnik, pridevnik in osebni zaimek, predvsem v njihovi medsebojni povezavi. Osebni zaimki služijo za prehod h glagolu, ki ga avtor opiše v vseh treh osnovnih časih, torej brez predpreteklika, vse pa vedno le v tvorniku.

Kakšna polovica knjižice je namenjena izrazju in stavčnim vzorcem za najpogostejše pogovorne oz. jezi-

kovne enote – čas, pozdravi in seznanitev, družina, sprijateljevanje, hrana in pijača, potovanja, nakupi, telesno stanje, šport, pošta s telefonom in pismi ter še kakšna drobnarija. Do sem torej vse lepo in prelepo: daleč preveč pa je napak pri sicer dobrodošlem označevanju besednega poudarka, saj skoraj ni strani, kjer jih ne bi bilo vsaj nekaj. Zelo veliko je tudi pravopisnih oz. tiskarskih napak, ki se najdejo tudi v nemščini. Marsikatero zmedo povzroča nerazlikovanje dovršne od nedovršne oblike glagolov, kar je pogosto tudi v slovskem delu. Najde se napačne prevode ali manj ustrezno izbiro pomenov. Pri slovničnem delu pogrešamo svojilne zaimke, pri glagolu ob že omenjenem zlasti še trpnik in kaj več o pogojniku.

Tako moram za morebiten ponatis priporočiti temeljito popravilo. Vsekakor pa lahko zatrdim, da osnovni namen priročnika, ki ga prof. Wiesler poudarja tudi s prepričanjem, da znanje jezikov zbljuje sosednje narode, ni ogrožen.

Franček Lasbaher

Zapisničarica mag. Christiana Ogris, podpredsednica Ana Blatnik, predsednik koroške SPÖ dr. Peter Ambrozy ter prvi predsednik DS prof. Tomaž Ogris.

Ustanovljena Delovna skupnost „Avstrijske narodnosti v SPÖ“

„So ljudje, ki so že kar nastrpno čakali na Delovno skupnost „Avstrijske narodnosti v SPÖ“. Želeli bi si udarno organizacijo, ki bi na vsem lepem na eni strani socialdemokratsko gibanje postavila na glavo in na drugi politični organizaciji koroških Slovencev kar se da hitro spravila na smetnjak zgodovine. Nič tega se ne bo zgodilo. Na današnjem ustanovnem zborovanju smo se zbrali edinole z namenom, da damo dejavnosti, ki se je že zdavnaj pričela, nek formalni organizacijski okvir!“

S temi pomirljivimi besedami je malo kasneje za prvega predsednika Delovne skupnosti slovenskih socialdemokratov na Koroškem izvoljeni prof. Tomaž Ogris pretekli petek začel ustanovno zborovanje v Celovcu. Da pa člani novoustanovljene skupnosti ne bodo tako „mirni“, je kar kmalu pokazala razprava o statutih ter stališča, ki so jih zastopali navzoči o aktualnih vprašanjih. Skratka: z ustanovitvijo nove politične grupacije znotraj SPÖ in tudi znotraj slovenske narodnostne skupnosti se je pojavil politični faktor, ki bo zagotovo poživel politično dogajanje v koroški in narodnostni politiki.

Zborovanja se je udeležilo kar lepo število slovenskih rojakov iz celotnega dvojezičnega ozemlja, navzoči pa so bili tudi nemško govoreči, saj na zborovanju sprejeti statut DS omogoča sodelovanje tudi njim. Častni gost in

glavni referent večera pa je bil predsednik koroških socialdemokratov in namestnik deželnega glavarja dr. Peter Ambrozy.

Ta je ustanovitev delovne skupnosti znotraj svoje stranke ocenil kot tveganje tako za stranko kot za skupino samo. Pri tem pa je poudaril, da je stranka ta „riziko“ zavestno sprejela, ker zagovarja politiko integracije in ne izolacije. „Vem, da bosta imeli Delovna skupnost in stranka v določenih vprašanjih različna, morda celo nasprotujoča si stališča“, toda zakaj ne bi o njih razpravljali prav znotraj stranke“, je dejal Ambrozy.

Tudi prvi predsednik DS Tomaž Ogris – izvoljen je bil s 44 od 45 oddanih glasov – se zaveda objektivnih konfliktnih potencialov, ki jih vsebuje ustanovitev take organizacije. „Ustanovitev je tveganje tudi za nas, odločilno pa je, ali bomo kos vsem izzi-

vom. Osebo sem o uspehu tega koraka prepričan, saj nismo in ne bomo popustljivi sogovorniki. Takih stranka tudi ne potrebuje, saj v našem času ne potrebuje kimajočih, marveč mislečih glave“.

Pri tajnih volitvah je bila za podpredsednico soglasno izvoljena Ana Blatnik, zapisničarica je mag. Christiana Ogris (Ivan P. Lukan), blagajnik pa Franc Kropivnik (Franc Walter). Ostali odborniki so: Engelbert Ojster, Alois Lach, Horst Ogris, inž. Friedrich Kapun, dipl. inž. Stefan Oražec. Pregledniki: dr. Zdravko Velik, Hanzl Ogris st., Ludvik Ogris.

DS „Avstrijske narodnosti v SPÖ“ je v stranko vključena kot strokovna organizacija, tako da so njeni sodelavci kooptirani v razne strankine organe. Dejavnost DS bo seveda presegla koroške meje, navezani so stiki z drugimi deželnimi organizacijami stranke, tudi na zvezni ravni je nekaj kontaktnih oseb. Seveda pa bo DS navezala tudi stike z različnimi manjšinami v Avstriji ter mednarodnimi manjšinskimi organizacijami.

I.L.

Med številnimi udeleženci ustanovnega zborovanja je bil tudi bivši predsednik koroškega deželnega zbora Josef Guttenbrunner (levo).

Vse slike: F. Walter

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu
reg. zadr. z o.j. –revizija–

Razpisujemo delovno mesto

revizorskega pripravnika

Šolska izobrazba: trgovska šola
trgovska akademija
gimnazija

Potrebno je obvladanje obeh deželnih jezikov, angažiranost ter pripravljenost za šolanje.
Pismeno prošnjo za sprejem v službo z življenjepisom pošljite vodji revizije Francu Krištofu do 7. 2. 1992.

MePZ Podjuna-Pliberk ima v letu 1992 velike načrte

Anagažirani predsednik Mešanega pevskega zbora Podjuna-Pliberk Fric Kert je bil na občnem zboru ponovno potrjen. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je zbor pomemben kulturni faktor v občini ter povezovalni člen tako znotraj slovenske narodne skupnosti kot tudi pomemben dejavnik za oblikovanje strpnjše sožitja ma obema narodoma na Koroškem.

Zbor pod vodstvom zborovodje Toneta Ivartnika je od novembra 1990 imel 32 javnih nastopov po dvojezičnem ozemlju, ostali Koroški in tudi v Sloveniji. Za leto 1992 pa že potekajo vaje za tradicionalni vigredni koncert, ki ga bodo letos namenili 100-letnici rojstva glasbenika Luke Kramolca ter 90-letnici pesnice Milke Hartmanove.

V odbor so bili na novo izvojeni Karl Žlindra, kot namestnik tajnika, ter Irena

Predsednik MePZ Podjuna-Pliberk Fric Kert

Žele in Milan Piko. Zborovodja je Tone Ivartnik, blagajničarka Marija Trampuš, za vodjo Mlade Podjune pa je bila potrjena Vera Sadjak.

Referat večera je imel dv. sv. dr. Pavle Apovnik.

Janko Zwitter in Štefan Domej v vseh odborih!

Zbornična svetnika Janka Zwittera (levo) in dipl. inž. Štefana Domeja čaka v Koroški kmetijski zbornici veliko dela: zastopnika Skupnosti južnokoroških kmetov sta vključena v vseh deset pododborov zbornice, ki so se konstituirali pretekli teden. V dveh podoborih sta celo namestnika predsednika.

Janko Zwitter bo interese južnokoroških in tudi ostalih kmetov zastopal v odborih za gospodarstvo, za živinorejo, za kmetijsko mehanizacijo in polkmete (namestnik), za kmetice in socialna vprašanja ter v odboru za gorske kmete.

Dipl. inž. Štefan Domej pa je bil izvoljen v odbor, ki se bo ukvarjal z vprašanjem Evropske skupnosti in drugimi integracijskimi vprašanji, ter v odbore za poljedelstvo in rastlinsko proizvodnjo, za marketing, kontrolni odbor (namestnik) ter odbor za izobraževanje in šolanje.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda, 22. 1. 19.30	v Evropski hiši v Celovcu	Umetnost in/ali morala – predava: Edith Dranhofer-Demar	
Sreda, 22. 1. 18.00	v Domu v Tinjah	Slovenščina za napredujoče, 2. del Vodi: ravn. Mirko Srienc	Dom v Tinjah
Četrtek, 23. 1. 19.00	v Slomškovem domu v Celovcu	Podelitev 13. Tischlerjeve nagrade pred- sedniku IS Slovenije Lojzetz Peterletu	NSKS in KKZ
Petek, 24. 1. 20.00	v Domu sindikatov v Celovcu	GIMNAZIJSKI PLES	Maturantke in maturanti ZG in ZRG za Slovence
Petek, 24. 1. 19.30	v farovžu na Pečnici	70 let SPD „Jepa-Baško jezero“; literarni večer z branjem iz del domačih pesnic in pesnikov. Spored oblikujejo: Franc Čermut, Dorli Hammerschall, R. Petschnik ter učenci glasbene šole	SPD „Jepa-Baško
Sobota, 25. 1. 9.00 – 17.00	v Domu v Tinjah	1492 – 1992: 500 let osvajanja in odpora; gospodarska in kulturne posledice nekega „odkritja“	Dom v Tinjah
Nedelja, 26. 1. 14.30	v farnem domu v Selah	Koncert ob predstavitvi kasete „Je pocincava“ Šimana Maleja in Hanzija Ogrisa	
Nedelja, 26. 1. 10.00	v kulturnem domu na Radišah	Igra „Poslednja sodba njegovega veličanstva“ (Zaško Petan)	SPD Radiše
Nedelja, 26. 1. 16.00	v Mladinskem domu v Celovcu	Vorsicht Grenze – Pozor meja; igra o mejah, barierah, ovirah, zapornicah (v nem.) – nastopa: gledališče Cache-Cache, Duňaj	Kulturno društvo Pri Joklnu
Nedelja, 26. 1. 14.30	v farni dvorani v Globasnici	Pravišnja igra „Mucin dom“ (Samuel Maršak) – nastopa: Otroška skupina Škocijan	SKD Globasnica
Ponedeljek, 27. 1. 9.00	v Domu v Tinjah	NEMŠČINA ZA SLOVENCE	Dom v Tinjah
Torek, 28. 1. 19.30	v klubu Zveze demokratskih žensk v Celovcu	Dia-predavanje „Nasilje napram ženskam v medijih“	Zveza demokratičnih žensk
Petek, 31. 1. 20.00	v Domu sindikatov v Celovcu	GORENJSKI VEČER – live glasba	
Petek, 31. 1. 19.30	v Domu v Tinjah	Ali zanimanje za okultizem narašča? – preda- vatelj: prof. dr. Karl Essmann, Dunaj	Dom v Tinjah
Petek, 31. 1.	v Mladinskem in Modestovem domu v Celovcu	Srečanje mladinskih gledaliških skupin (do 1. 2.)	

RAZSTAVE

CELOVEC

– Pri Joklnu – Bogdan Borčič, jedkanice
– Galerija Carinthia – razstava ob 100. letnici rojstva Maxa Ernsta
(otvoritev 28. 1.)
Mohorjeva knjigarna – Stojan Brezočnik, slike

TINJE

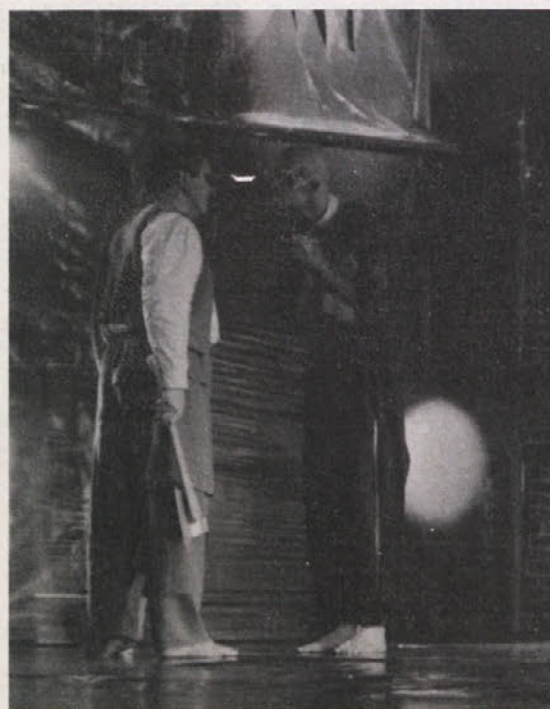
– Galerija Tinje – razstava slik Marte Kunaver (do 4. 2.)

BELJAK

– Galerija ob mestnem zidu – Hans Bischoffshausen, slike
(do 1. 2. 92)

VRBA

– Casineum – razstava Sylvije Puschl-Schliefnig

Ikarus nastopa v Beljaku

Celovski plesni teater IKARUS nastopa konec meseca januarja v kletnem teatru v Beljaku s ponovitvijo impresivne upodobitve Lipuševega romana Zmote dijaka Tjaža pod naslovom „Epilepsija rahločutnosti“. Nastopi plesnega gledališča, ki so bili lani oktobra pri celovski publiki sprejeti izredno pozitivno, bodo v sredo, 29. januarja ob 15. in 20. uri, v četrtek, 30. januarja ob 20. uri in v petek, 31. januarja ob 20. uri. Pristrčno vabljeni! Na sliki (levo) scena o konfliktu med očetom (Walter Juvan) in župnikom (Fritz Pacher).

Rešitev prejšnje križanke

S	P	R	E	M	S	T	V	O					
P	R	O	M	E	T	N	I	K					
A	V	T	O	R	I	T	E	T	A				
K	O	T	N	I	K		T	A	R				
		B	E	K			A	N	V	A	R		
P	O	R	A				T	A	I	N	E		
A	R	D					T	O	L	M	A	Č	
S	K	A	L	I	N	A				N	I	Š	
T	A	M	A	R			S	L	U	N	J		
							Ž	S			P	S	I

Ekskurzija

Družba za politično razjasnitev (Gesellschaft für politische Aufklärung) s svojim sedežem v Innsbrucku že devet let organizira enotedensko ekskurzijo v koncentracijsko taborišče Auschwitz-Birkenau na Poljskem. Terminizirana je za čas od 11. do 17. aprila 1992, stala pa bo približno 4000 šilingov po osebi.

Cilj ekskurzije je zavestno soočenje z zločini nacional-socialistične strahovlade na eni ter povezava teh dogodkov s sedanostjo v zvezi z aktualnimi vprašanji različnih diskriminacij, antisemitizma ter sovraštva proti tujcem na drugi strani. Podrobnejše informacije in prijave: Reinhold Gärtner, Gesellschaft für politische Aufklärung, Innrain 52, 6020 Innsbruck, telefon (0512)507-3099, faks (0512)507-3081.

Tečaj retorike

Klub koroških študentk/ov bo v začetku marca pripravil slovenski tečaj retorike za študentke in študente vseh strok. Vodil ga bo znani igralec Marijan Srienc. Vsi ste prav pristrčno vabljeni!

Za nadaljne informacije pokličite gospo Pietzko tel. 04235/3545 ali se javite pri zvezi visokošolcev!

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Urednik: Andrej Kokot

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Slovenijo in Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/31123.

Dragi rojaki!

Ob priznanju Republike Slovenije kot neodvisne države tudi s strani Avstrije se vam najlepše zahvaljujem za simpatije, s katerimi ste v zadnjih dveh letih spremljali naše osamosvojitveno prizadevanje in pri njem posredno ali neposredno tudi sami sodelovali, posebno z informiranjem avstrijske javnosti in oblasti z našimi resničnimi razmerami in nameni ter z izrecnimi predlogi avstrijski vladi, naj nas prizna kot neodvisno državo. Želim vam, da bi doseženo mednarodno priznanje Republike Slovenije tudi vi doživljali kot skupni uspeh celotnega slovenskega naroda, tudi koroških Slovencev, ter da bi vas ta uspeh navdajal z zadoščenjem in vas hkrati spodbujal k še zavzetejšemu delu za ohranitev in razvoj slovenstva na avstrijskem Koroškem. Pristrčen pozdrav!

Dr. Janez Dular, minister za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji

Gorenje odprlo center v Gradcu

GRADEC. – V Gradcu so v petek odprli nov prostor razstavnoservisnega centra Gorenja, ki meri 530 kvadratnih metrov, torej sodi med največje podobne centre v Avstriji. Na predstavitveni slovesnosti je graški župan Alfred Stingl poudaril, da je odprtje novega centra Gorenja v Gradcu pomemben dogodek za gospodarsko povezavo Slovenije in Avstrije je, da je Gradec s tem centrom dobil reprezentančen objekt. Slovesnosti sta se udeležila tudi slovenski minister za trg in splošne gospodarske zadeve Maks Bastl in generalni direktor podjetja Gorenje Koncern Andrej Kržič.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda 22. 1. Glasbena sredo

Četrtek, 23. 1. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 24. 1. Zvočno pismo

Sobota, 25. 1. „Od pesmi do pesmi – od srca do srca“

Nedelja, 26. 1. 6.30 – 7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (žpk. Marko Jernej) 18.10–18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 27. 1. Podelitev Tischlerjeve nagrade

Torek 28. 1. Partnerski magazin

Po sledih Yukpa in Guajiros Indijancev

Spomladi letos je skupina Celovčanov izvedla ekspedicijo v Venezuelo, kjer je več kot mesec dni spoznavala življenje Yukpa in Guajiros Indijancev, praprebivalstvo te južnoameriške države. Vrnila se je z enkratno in dragoceno dokumentacijo o življenju teh Indijancev, slovenska članica ekspedicije Manja Tondolo pa je za Slovenski vestnik napisala potopis z najbolj zanimivimi trenutki in viški ekspedicije.

8. nadaljevanje

Na poti nazaj k našemu začasnemu domu občudujemo naravo, ki obdaja vasi. Na severni strani jo obdaja gora, ki je gosto poraščena. Prvič v življenju vidim pragozd, prav v bližini. Visoka vlaga in velika vročina nas prisilita, da veliko pijemo. Žal v Tukuku ne dobiš drugega kot kolo ali še bolj sladko oranžado, tako da sem tudi jaz hočeš ali nočeš primorana piti to meni zelo neljubo pijačo. Kar kmalu se človek navadi tudi na to. Vode ni.

Čeprav je na vrtu vodovodna cev, iz nje ne priteče niti kapljica. Še dobro, da so nas o tem posvarili že v Maracaibu, tako da smo v Machique grede nakupili par kanistrov s pitno vodo. Kljub temu moramo zelo štediti z njo. Dovoljena je samo za umivanje zob.

Ob devetih dopoldne smo zmenjeni z Armatom. Predstavi nam enega svojih sinov, Paulina. V Maracaibu študira medicino. Vsa vas šteti zanj, da mu to omogoči, saj vsi upajo, da bodo po končanem študiju imeli končno svojega zdravnika. Doslej so brez vsakršne zdravniške pomoči, brez lekarne in medikamentov. Oddaljena plemena v

Piše: Manja Tondolo

gorah so tozadevno prepuščena sama sebi. To je njihov največji problem. Za ugrize kač in strupenih pajkov ali škorpionov nimajo nobene pomoči. Preden bi prišli v Machique, kjer je prvi zdravnik, bi umrli že na poti. Zato je umrljivost indijanskega ljudstva predvsem v gorah zelo visoka.

Paulino je lep indijanski deček. Star je devetnajst let in zelo sramežljiv in tih, vase zaprt. Kljub temu je simpatičen in vesele narave, kot spoznamo kasneje. Danes bo naš vodič in spremljevalec k prvemu plemenu Jupkas, ki ga bomo obiskali in sicer v vasi z imenom Totajonto.

Pripravljamo darila za poglavarja plemena: dve kili špagetov, dve kili riža, dva paketa cigar, deset vžigalnikov ter balončke za otroke. (Kot kasneje za vsa ostala plemena.)

Tokrat nam bo lahko, saj se odpeljemo z avtom, čeprav nas je šest in nam je precej tesno. Še dobro, da smo vsi precej vitki, pomislim. Paulino nas opozori, da ne ve ali bomo z avtom lahko prišli do konca, do vasi, ker je pot zelo slaba. Morali bomo prečkati potok brez mostu, torej kar čez vodo, in lahko samo upa-

mo, da ne bo globoka. Poskusili bomo!

Na levi strani Tukuka se od ceste odcepi ozka, strma pot. Vozimo počasi, kljub temu nas pošteno pretrese. Včasih se avto komaj prerije skozi bujno vegetacijo, ki prerašča pot. Obdajajo nas nepoznane rastline v vseh sploh mogočih različnih variantah. Prava gostija za moje oči. Med njimi spoznam nekaj vrst, ki jih pri nas lahko kupiš v cvetličarni, toda po dokaj visoki ceni. Srečamo indijance, ki jahajo mule. Ponudimo jim cigare, ki jih nadvse radi kadijo. Tudi ženske.

Vožnjo nadaljujemo po kratkem klepetu, katerega za nas opravi Paulino. Tokrat navzdol. Pot je težka in od Danija zahteva vso koncentracijo. Pred nami zagledamo širok temnorjav potok. Nihče ne ve in ne vidi, kako globok je. Prestava na štiri kolesa je koristna. Predrzo se spuštimo v vodo. Na srečo sega samo do vrat. Z enakomerno vožnjo jo prečkamo. Pot se spet strmo dviguje. Vozimo uro in pol, ko dosežemo vasio Totajonto. Vas je romantično lepa in naredi vtis negovanosti. Ne šteje več kot deset hiš iz bambusovih palic. Pokrite so z valovito pločevino ali pa enostavno s posušenimi vejami bananovca. Preseneti me prelepa lega te vasi! Sredi nje je velika ploščata skala, ki je hkrati središče vaškega življenja. Ob njej raste mangovec, poln sadežev. Okoli vasi se mirno pasejo mule.

Paulino nas odpelje k poglavarju, ki sedi na veliki korenini ob ognjišču. Okoli njega ženske z malimi otroci. Vročina je strašna. Slabo se počutim. Kolena se mi tresejo in preden mi odpove krvni obtok, stopim k avtu in s požirkom tople vode, ki sem se je medtem že privadila, vzamem tableto. Kmalu mi gre na bolje. Obdarujemo poglavarja, ki prejeto takoj razdeli med ženske. Celo cigare. Prihaja učiteljica, ki smo jo dan prej spoznali že v Tukuku. Od nje zveemo mnogo zanimivega. V vasi živi šestdeset družin, kar se mi ob tako malo hiš zdi neverjetno. Otroci imajo tudi tu svojo šolo. Edina zidana stavba, največja v vasi. Učilnica ima betoniran pod, na katerem so mali stolčki, narejeni v enem z mizicami. Seveda vse v siromašnem stanju. Otroci, ki imajo ravno odmor, nam ves čas radovedno sledijo. Učiteljica pozvoni z zvoncem, ki visi s stropa in v trenutku so vrata nabasano polna. Vsak skuša čimprej dobiti prostor. Šele tedaj vidim, zakaj takšen trud.

(Dalje prihodnjič)

TRIBUNA BRALCEV

Förderung der Minderheit = Förderung der Kärntner Identität

Ich bin Kärntner, ich bin deutschsprachig, ich hatte vor ca. 20 Jahren einen heimatverbundenen Lehrer (keinen unbekanntenen - Matthias Maierbrugger), der uns Kindern anhand von Orts- und Flurnamen sowie geschichtlichen Gemeinsamkeiten beibrachte, daß innerhalb unserer Landesgrenzen die Berührungslinie zweier Sprachen, zweier Kulturen und Völker liegt. Er hat damit in mir eine Neugierde geweckt, die blieb, bis ich eigene Erkenntnisse gewinnen konnte, z. B. die, daß gerade diese Berührung zweier Sprachen und derer Kulturen einen großen Teil des bemerkens- und liebenswerten meiner Heimat ausmacht, daß man dieses Besondere unseres Landes, also die zweite Sprache und die Menschen, die sie sprechen auch besonders fördern mußte, geradeso wie man in einer Familie ein Kind mit zusätzlichen Fähigkeiten zusätzlich fördern muß.

Es ist beschämend, was uns Herr Roth vom ORF am 13. 1. im Mittagsjournal und in Zeit im Bild an Zahlen über die tatsächliche Förderung unserer slowenischsprechenden Mitbürger berichtete: gerade die Hälfte dessen, was unser südlicher Nachbar Slowenien an unsere Minderheit bezahlte war sie unserem Staat wert, ein Vergleich mit den Förderungen in Deutschland und Italien für ähnliche Minderheitenverhältnisse fiel angesichts des ständigen Geredes unserer Politiker von bereits erreichter Europareife geradezu lächerlich aus.

Ich bitte alle maßgeblich dafür Verantwortlichen (und damit meine ich nicht nur Politiker, sondern Beamten, Medienleute, Kulturträger etc.), endlich zu erkennen, daß jeder Kärntner Slowene, der seine Sprache und Kultur verliert, ein Verlust an der Identität meiner und unser aller Heimat ist.

Herbert Ronacher, Lieserbrücke

VESTI

Smučarski tečaj za otroke

Športno društvo Pliberk prireja od 17. do 23. februarja (semesterske počitnice) smučarski tečaj za otroke na Peci. Prijave sprejemajo na telefonsko številko 04235/2222 do najkasneje 31. januarja!

Športno društvo Pliberk nadalje sporoča, da je drsališče odprto od ponedeljka do petka od 16. do 22. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 23. ure.

V Nonči vasi pa bo 2. februarja s startom ob 13. uri smučarski tek na dolgo progo. Prirčno vabljeni!

Nov program Ljudske visoke šole v Celovcu

27. januarja se začneja spomladanski semester na Ljudski visoki šoli (Volkshochschule) v Celovcu. Program vsebuje 286 tečajev iz različnih področij. Informacije in prijave pri biroju Ljudske visoke šole v Celovcu, Bahnhofplatz 3, soba 108.

Za ljubitelje šaha

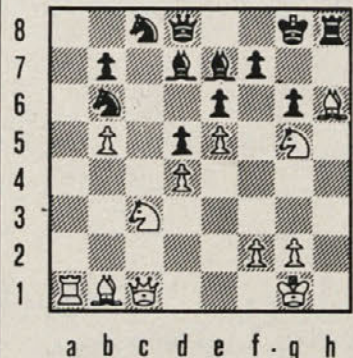
Najboljša predstavitev Alojše Grosarja, novega državnega šahovskega prvaka, in ovrednotenje njegovih rezultatov so njegove uspešno izpeljane kombinacije v partijah in njegova ustvarjalna moč na 64 črno-belih poljih.

Uspešna letošnja sezona, kronana z osvojitvijo prvega bala za naslov šahovskega velemejstra in naslov državnega prvaka Slovenije ter uspešni nastopi na številnih turnirjih doma in po svetu odpirajo mlademu novogoriškemu šahistu pot v krog najboljših šahistov. Do naslova velemejstra je še en uspešen korak, ki ga bo Alojša prav kmalu zmogel!

Na 46. prvenstvu Jugoslavije v Kladovu Alojša v 13. kolih prvenstva ni doživel poraza. Iz serije njegovih zmag je bila partija z velemejstrom V. Raičevićem ena najlepših.

Diagram št. 1

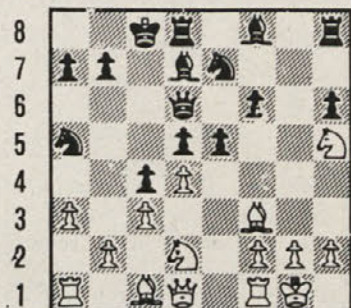
GROSAR - V. RAIČEVIČ - Kladovo 1991

Po 30. potezah blokadne variante francoske obrambe je na šahovnici nastala pozicija, ki je na diagramu. Grosar, ki je nadigral nasprotnika, je z žrtvijo skakača 31.Sf7:1 razbil obrambni položaj črnega in po izseljenem 31.Kf7:32.Df4+ Kg8 33.Lg6: Th7 (edina poteza pred matnimi grožnjami, slabše je 33..Le8, ker sledi 34.Dg4!) je beli v napad pripeljal tudi trdnjavo 34.Td1 Le8 35.Lh7:+ Kh7:36.Td3 Lg6 37.Th3 Kg8 38.Se2 Lf5 39.Tg3+ Kf7 40.Tg7+ in črni se vda! na 40...Kf8 odloči 41.Te7:+!

Diagram št. 2

GROSAR - BAREEV - Rogaška Slatina 1991

Na 9. memorialnem turnirju dr. M. Vidmarja Alojša ni blestel. V velemejstrski konkurenci je že na startu, kljub obetavnim pozicijam, doživel kar tri poraze in šele proti koncu turnirja je proti zmagovalcu Nikoliju in drugouvrščenemu Bareevju (SZ) pokazal pravo šahovsko moč.

Po 15. potezi črnega 15..e5 je črni želel prevzeti pobudo v centru, saj je tu najmočnejši. Grosar je v poziciji na diagramu pravilno predvidel razplet in po 16.Tel e4 17.Le2 f5 pričel z akcijo na damski strani ter izkoristil slabo polje črnega „f4“.

18.a4 Le8 19.b4 Lh5 20.Lh5: Sac6 21.b5 Sa5 22.g3 Sg8 23.La3 Dd7 24.f4/ Grosar je izkoristil priložnost za blokado, hkrati pa si je pridobil še drugo imenitno polje za skakača na „e3“.

24...Sf6 25.Lf8: Tdf8: 26.Sf1 Thg8 27.Se3 kc7 28.Ta2 Tg7 29.Khl Tfgl 30.Tgl Kb6 31.De2 De6 32.Ddl Dd7 33.De2 De6 REMI!

Nobena stran noče tvegati in zato je ponavljanje potez logičen zaključek zanimive partije, ki potrjuje, da zna Grosar dobro igrati tudi proti najboljšim velemejstrom na svetu.

Silvo Kovač

TRIBUNA BRALCEV

P. n. SLOVENSKI VESTNIK

Tarviserstr. 16
9020 KLAGENFURT/CELOVEČ

„Mohorjeva ljudska šola ni ogrožena“

Ob začetku preteklega tedna so avstrijski mediji poročali o finančnih težavah slovenske narodne skupnosti na Koroškem, pri čemer so ugotovili, da je Mohorjeva ljudska šola zaradi črtanja podpor narodni skupnosti iz Slovenije v eksistenci ogrožena.

Ravnateljstvo Mohorjeve k temu z vso jasnostjo ugotavlja: Mohorjeva - kot neodvisna in največja organizacija koroških Slovencev - je svoje mesto šele nedavno potrdila, in sicer s praznovanjem 140. letnega jubileja, katerega so se udeležili visoki predstavniki države, dežele in mesta Celovec ter republike Slovenije.

Mohorjeva vodi - predvsem zaradi splošnokoristnega na-

mena nekaj najbolj pomembnih kulturnih in vzgojnih ustanov Koroške. Ustanovitev ljudske šole je njen namen na vzgojnem sektorju še razširila.

Dolžnost, da podprejo dejavnosti Mohorjeve, imajo predvsem država, dežela in mesto Celovec, pri čemer pa nikakor ne prikrivamo, da bi si v deželi pričakovali uvidevnejšo pozornost. Mohorjeva ljudska šola nikoli ni prejela kakšne subvencije iz nekdanje Jugoslavije ali v zadnjem času iz Slovenije, tako da jo črtanje podpor ne more tangirati. Ravno črtanje pa je bilo navedeno kot vzrok za eksistenčno krizo, da ta trditve v zvezi z Mohorjevo ne drži, je na dlani.

Ljudske šole nikoli nismo nameravali ukiniti. Nasprotno, razvoj je izredno uspešen!

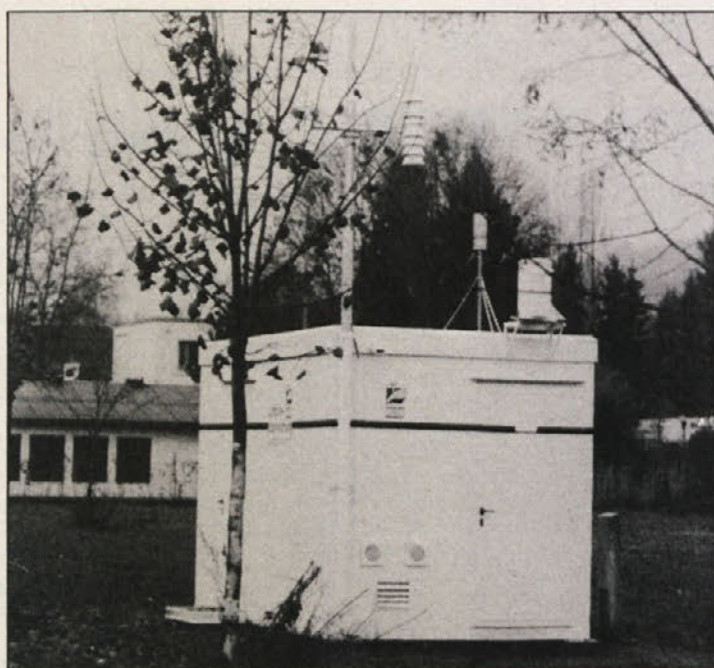
Dr. Anton Koren, direktor

od
vsepovsod

Korošci vse bolj previdni do ES...

Po anketi Zveze avstrijskih industrijalcev skoraj večina Korošic in Korošcev (44 odstotkov) nima jasne predstave o posledicah vstopa Avstrije v Evropsko skupnost. Število vprašanih, ki misli, da bi vstop Avstrije v ES imel več negativnih kot pozitivnih posledic, pa še vedno narašča in znaša že četrtno, medtem ko število zagovornikov vstopa permanentno pada in znaša le še tretjino. Največji nasprotniki vstopa so iz vrst kmetijstva, na drugem mestu pa je že strah pred močno povečanim tranzitnim prometom, ki bi resno ogrožal okolje oz. naravo. Pri zagovornikih vstopa pa je največje pričakovanje, da bo prišlo do znižanja cen (43 odstotkov), le pičlih 8 odstotkov pa računa s tem, da se bodo osebni dohodki zvišali.

Uspešno leto 1991 za ÖDK

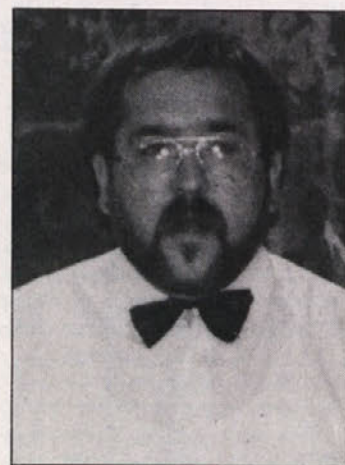
Leto 1991 je bilo za Avstrijske dravske elektrarne izredno uspešno. Na tiskovni konferenci je bilo povedano, da je podjetje doseglo doslej drugi najboljši rezultat. Promet podjetja v lanskem letu je znašal 4,4 milijarde šilingov, dobiček pa dosegel okrog 280 milijonov šilingov. Premoženje podjetja je gospodarski direktor Franz Klinger ocenil s 30 milijardami šilingov.

Tehnični direktor podjetja Herbert Schröfelbauer pa je poudaril, da je proizvodnja toka na Koroškem zagotovljena do sredine tega desetletja. Glede sanacije termoelektrarne v Šoštanju je dejal, da se podjetje Drau-Consulting poteguje za naročilo, toda končne odločitve, kdo ima najboljšo ponudbo, še ni. Kot je znano, termoelektrarna Šoštanj ob neugodnih vremenskih razmerah močno onesnažuje južno Koroško, saj „izbruha“ več žveplovega dioksida kot vse elektrarne v Avstriji.

Reuter odpustil avtorja vesti o poboju 41 otrok

BEOGRAD (STA). – Kot poroča Borba, Vjekoslav Radović ni več dopisnik Reuterja iz Jugoslavije. Vodja dopisništva Reuterja v Beogradu je to vest potrdil, ni pa hotel navesti razloga za odpust. Radović je bil avtor vesti o tem, da so hrvaške oborožene sile v otroškem vrtcu v Vukovarju ubile 41 otrok. Od tega dogodka je minilo že mesec dni, pa še ni nobenega uradnega potrdila, da se je to res zgodilo, čeprav so takrat vojaške oblasti obljubile preiskavo in sporočili za javnost.

CITAT

Tischlerjeva nagrada je kulturna nagrada, zato bi bilo važno, da jo ne bi spolitizirali, in to nevarnost vidim sedaj, ko jo dobi šef neke stranke. Podelitev je dobila politično dimenzijo; to se vidi tudi v tem, da vrsta teh, ki mu jo podeljujejo, na zadnjem občnem zboru NSKS leta 1989 z njim – tedaj je bil samo vodja opozicijske kršćansko-demokratske skupine – ni hotela imeti ničesar opraviti. Takrat je govoril zastopnik nekdanje Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL).
Franc Wakounig, urednik KTZ v „Nedelji“, dne 19. januarja 1992

Kaiser zahteva čimprejšnje zaprtje JÉ Krško

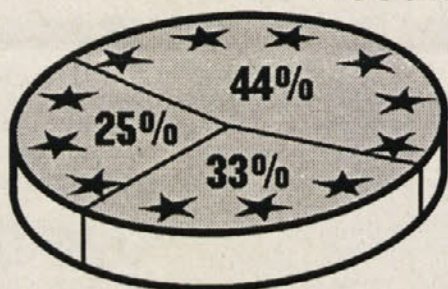
Socialdemokratski poslanec v koroškem deželnem zboru mag. Peter Kaiser je od slovenskih politikov in strank zahteval jasno stališče do vprašanja zaprtja jedrske elektrarne v Krškem. Poudaril je, da gre tudi za interes Koroške, ki pričakuje čimprejšnje zaprtje elektrarne. Novo avstrijsko ambasado v Ljubljani je pozval, naj pozorno sledi razpravam okrog jedrske elektrarne, nadalje se je zavzel za sklic seje mešane komisije.

Samo Pahor dobil odškodnino

TRST (STA) – Samo Pahor, znani tržaški Slovenec, ki se že dolga leta z različnimi akcijami bori za priznanje pravic slovenske manjšine, je umaknil prijavo proti dvema milanskima neofašistoma, ki sta ga pred časom napadla in mu strgala slovensko zastavo z rdečo zvezdo, ko je mirno demonstriral v mestnem središču. Pahor je prijavo umaknil potem, ko mu je sekretar neofašistične stranke za deželo Lombardijo izročil ček za milijon 750 tisoč lir s prošnjo, naj prijavo umakne. Tako sta bila mlada neofašista obsojena le zaradi nasilnega dejanja pogojno na 20 dni zapora in na pol milijona lir globe. Dogodek, o katerem je razpravljalo tržaško sodišče, se je pripetil med eno od številnih manifestacij, ki jih v mestnem središču pripravlja društvo Edinost, v katerem je profesor Pahor zelo dejaven. Namen teh akcij je opozoriti javnost na nerešene probleme Slovencev v Italiji.

Neodločeni

Več škode

Več prednosti

Vir: IMAS/dec. 1991

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

Dobljeni izpadli...

Odbojkarji Športnega kluba Dob/Aich so v četrtem kolu tekmovanja za avstrijski pokal žal izpadli. V dramatični tekmi v soboto v Innsbrucku so igralci trenerja Banka Goloba in kapetana Gerharda Matschka nesrečno izpadli iz nadaljnega tekmovanja: izgubili so proti domači ekipi IT Innsbruck z 2:3 (11:15, 15:13, 15:8, 9:15, 9:15). Zdaj velja polna koncentracija kvalifikacijskim tekmam za vstop v zvezno ligo.

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

Elo-lista šahistov SŠZ

Objavljena je nova (neuradna) lestvica šahistov na Koroškem! Pri šahistih Slovenske športne zveze, ki v koroškem šahovskem prvenstvu 1991/92 tekmuje z dvema ekipama (spodnja liga-zahod in 1. razred-vzhod) je tokrat prišlo do večjih sprememb.

Predvsem Arnold Hattenberger in Franc Rulitz sta močno nazadovala, najbolj pa so napredovali Rupert Reichmann, dr. Hanzi Gasser ter mladince Boris in Marko Gallob. „Legionar“ Silvij Kovač je po uspešnem delu jesenske sezone utrdil

svoje mesto na prvi deski.

Največ točk je pridobil Rupert Reichmann (+38) pred dr. Hanzijem Gasserjem (+25), Borisom Gallobom (+19), Francem Kolterjem (+18) ter mag. Mirkom Lausseggerjem in Markom Gallobom (po +17).

1. Silvij Kovač	2122	(2112)
2. Arnold Hattenberger	1965	(2015)
3. Gorazd Živkovič	1892	(1888)
4. Alojz Gallob	1874	(1875)
5. Ivko Ferm	1793	(1807)
6. dr. Jozi Amrusch	1788	(1782)
7. Franci Rulitz	1784	(1835)
8. Franc Kolter	1781	(1763)
9. Rupert Reichmann	1737	(1698)
10. Herbert Rulitz	1727	(1711)
11. dr. Hanzi Gasser	1697	(1671)
12. mag. Mirko Laussegger	1677	(1659)
13. mag. Peter Waldhauser	1654	(1675)
14. Ivan Lukan	1622	(1648)
15. Robert Hedenik	1518	(1517)
16. Boris Gallob	1482	(1463)
17. Dunja Lukan	1476	(1508)
18. Marko Gallob	1465	(1448)
19. Aleksander Lukan	1429	(1431)

Smučarski tečaj SŠZ v regiji „Dachstein-Tauern“

Slovenska športna zveza vabi v zimskih semestralnih počitnicah na smučanje in snowboarding v znana smučišča okoli Schladminga (Galsterbergalm, Hauser-Kaibling, Planai, Hochwurzen, Reiteralp, Dachstein).

Enotendensko smučanje bo od sobote, 15. februarja, do sobote, 22. februarja 1992.

V gostišču „Pruggererhof“ in v sosednih hišah v Pruggeru v dolini reke Enns je rezerviranih 35 prenočevanj.

Cene: (za 7 polovičnih penzionov, v dvoposteljnih sobah s prho in WC)

- 2590 šil. odrasli
- 1820 šil. otroci do 12 let pri starših, otroci do 6 let prosto
- 1360 šil. 6-dnevna vozovnica za 78 vlečnic, vzpenjač in skibus
- 865 šil. 6-dnevna vozovnica za otroke do 15 let

V dopoldanskih urah so na programu izleti, pouk v smučanju in snowboardingu pod strokovnim vodstvom Anice Wiegele, Richarda Kunčiča, prof. Antona Malleja in Daniela Prušnika (prispevek 200 šil.) Udeležba v šoli smučanja in snowboardinga je prostovoljna.

Člani sindikata javnih služb, njihovi partnerji in otroci prejmejo od le-tega podporo v višini 500 šil. po osebi. (Ob prijavi navedite člansko številko!)

Prijave sprejema Posojilnica-Bank Celovec, Bahnhofstraße 1, z naplačilom 1000 šil. na konto štev. 1-03.029.113 do 10. januarja 1992. Skupni odhod iz Celovca z avtobusom.

Danilo Prušnik, vodja tečaja